

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2004. május 13-án, csütörtökön, 10 órai kezdettel
az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

101. számú tanácstermében megtartott

ülésétől

Napirend:

1. A NAT implementációs terve
2. Előterjesztés az országos szakértői, az országos vizsgáztatási, az országos szakmai szakértői és az országos szakmai vizsgálónői névjegyzékről, valamint a szakértői tevékenységről szóló OM-rendeletéről
3. Egyebek

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Bácsiné Király Lili és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács részéről:**

Dr. Dobos Krisztina
Farkas István
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Dr. Karlovitz János
Dr. Kelemen Elemér
Kozma Tamás
Kompaktor Emília
Liskó Ilona
Dr. Loránd Ferenc
Vágó Péter
Nagy József
Dr. Szabados Lajos
Dr. Szenes György
Dr. Trencsényi László
Dr. Vágó Irén

Meghívottként:

Sipos János
Friss Péter
Dr. Gáspár Mihály
Horváth Gréta
Vass Vilmos
Pósfai Péter
Marekné dr. Pintér Aranka
Maurer Erika
Makkai László
Szentirmai László
Dr. Krémer András
Kosinszky Zsuzsa

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 07 perc)

DR. LORÁND FERENC, a Tanács elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Szeretettel köszöntöm az OKNT vendégeit, mindenekelőtt azokat, akik az első napirendi pontnál meghívottként vannak jelen. Köszöntöm állandó meghívottainkat, és az OKNT tagjait.

Ismeritek, ismerik a napirendet. Az első kérdésem az, hogy van-e ehhez valakinek szóbeli kiegészítése. *(Nincs jelentkező.)* Részemről sincs kiegészítés. Ha nincs kiegészítés, akkor szavazásra teszem fel a kérdést. Ki fogadja el a napirendet? *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy egyhangú igennel elfogadtuk. Köszönöm szépen.

Egy rövidebb bejelentést szeretnék tenni. Tegnap az OKNT egyik tagja, Trencsényi László igen magas százaléku igennel habilitált a debreceni egyetemen. Jelen lehettem érdeklődőként ennél az ünnepélyes aktusnál, amelyről azt gondolom, hogy egy nagyon fontos dolog. El kell mondanom, hogy hallatlanul nagy élvezetet okozott nekem az előadás, amit Trencsényi László a gyermek és ifjúsági kultúráról tartott. Ha egyszer lenne egy olyan napunk, mint amelyet Hoffmann Rózsa javasolt, hogy elmennénk valamelyik kastélyba - egy tavaszi vagy egy kora őszi környezetbe -, akkor nyugodtan tudnánk beszélgetni, és akkor majd tisztelettel megkérem Lacit, hogy meséljen nekünk arról a történeti áttekintésről, amit a magyar gyermekkultúra és ifjúsági kultúra fejlődéséről tartott. Szívből gratulálok az OKNT elnökeként, és anélkül, hogy megszavaztattam volna, az OKNT nevében is. *(Taps.)*

Ezek után megadom a szót az első napirendi pont előadójának, Friss Péternek. Ahogy látom, a meghívott szakértők közül csak Vass Vilmos urat köszönhetem itt, mást nem. *(Friss Péter: Egyéb irányú elfoglaltságaik miatt nincsenek jelen.)*

Friss Péteré a szó.

FRISS PÉTER: Tisztelt Köznevelési Tanács! Egy szakmai háttéranyag készült el az OKNT számára, a mai vita számára. Ez a szakmai háttéranyag a Nemzeti Alaptanterv implementációjának kereteit kívánja bemutatni azzal a kiinduló gondolattal, hogy a Nemzeti Alaptanterv 2004. szeptember 1-jével induló, reményeink szerint szerves fejlődés esélyét nyújtó bevezetésének begyökereztetésének időszakához egy olyan alapvetést, egy olyan háttérrel adjon, amely igyekszik megrajzolni annak az implementációnak, begyökereztetésnek - ha erre a szóra ki lehetne cserélni a nem túl jól hangzó implementációt... *(Zaj, közbeszólások.)* Vagy például beépítésének – és akkor még kereshetjük a szinonimákat.

A dolog lényege az, hogy ennek a fő kereteit igyekszik megrajzolni, áttekinteni azzal az állandó dilemmával, hogy egyszer egy hosszú távú tervezés, vagy egy hosszú távú elképzelés és a konkrétság igénye között mindig van egyfajta nehezen áthidalható ellentmondás, hiszen ha egy 10-12 éves folyamatot megpróbálunk felrajzolni, annak az értelme, hogy mennyire lehet értelmes eljárás ilyen hosszú távon gondolkodni, nem kérdőjelezhető meg, de természetesen a változások sorát nagyon sok minden befolyásolja. Ezért nem olyan nagyon egyszerű feladat az, hogy a konkrétság lehetséges szintjét meg tudjuk találni.

Mindezzel együtt arra a törekedtek az anyag készítői, véleményezői, hogy értelmezzék és pontosítsák azokat a fogalmakat, amelyek a NAT-tal kapcsolatban a pedagógiai gyakorlatban, a tartalmi tervezési gyakorlatban megjelentek. Kívánatos lenne az egységesebb szóhasználat, hogy jobban értsük, hogy mikor miről beszélünk. Szándéka szerint áttekinteni és orientálni kívánja a NAT-folyamatban érintett szereplőket, és ezek természetesen lehetnek az intézmények, az iskolák, a háttérintézmények, vagy maga a minisztérium, ezért egy kicsit talán vegyesnek tűnik ez a műfajai megoldás, de

mindenképpen szeretnénk volna, ha minél több szereplője lesz a folyamatnak. A szereplők funkciói, lehetőségei, feladatai nyilvánvalóvá válnak.

Bemutatja a NAT alapjaira építő fejlesztések meghatározó műhelyeit. Lehetőségeket, tennivalókat jelez a további fejlesztésekre, és igyekszik megteremteni, utalni azokra a párhuzamos, ehhez kapcsolódó műhelyekre, fejlesztési pontokra, amelyek már kialakultak. Itt elsősorban a Nemzeti Fejlesztési Terv keretében kialakított programra, központi programra, fejlesztésekre gondolok.

Összességében a szándéka és céljai szerint ugyanaz a fejlesztési alapelvek, fejlesztésközpontúság kívánja jellemezni, mint magát a NAT-ot, amelyben nyilván az adott keretek közötti építkezést egy összehangolt központi és helyi fejlesztés egysége teremti meg. Ehhez próbál valamiféle segítséget adni.

Szándékaink vagy reményeink szerint kifejezi azt, amit kívánatosnak tartunk, hogy elindult a folyamat, a pálya befuthatóvá válik, és megvan a célba jutás reménye. Talán a cím, a „NAT-start” is ezt igyekszik kifejezni, elkerülendő az előbb már általam mindenféle szinonimával való próbálkozást, született ez a kicsit talán blikkfangos, de mégis érthető cím, hogy NAT-start. Elég sok start van ebben az évben, vagy szeptembertől, ez a startok éve bizonyos értelemben: az európai uniós csatlakozás, a kétszintű érettségi startja a következő évben, a kistérségi, regionális ügyek, a Nemzeti Fejlesztési Terv startja, a programfejlesztési startok - és nyilván mindezek egyik meghatározó, központi eleme a nemzeti alaptanterv indulása, startja. A startot nem elsősorban sportnyelvi értelemben szeretném használni, mintha valamiféle versenyre és újabb versenyekre kerülne sor, hanem inkább az indulás értelmében, amit kellő edzés, kellő felkészülés - reményeink szerint kellő edzés és kellő felkészülés - előzött meg.

A háttéranyag – hiszen szakmai háttéranyagról van szó, amelynek számos stiláris pontosítása még nyilván hátra van – szakmaiságát, illetve azokat a pontokat, amelyeket az OKNT támogatásra vagy éppen kiegészítésre szorulónak lát, nyilvánvalóan a mai vita alapján is tovább fogjuk pontosítani.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Szeretném tisztázni az OKNT kompetenciáját ezzel az anyaggal kapcsolatban. Ez a dokumentum nem tartozik azok közé, amelyekkel kapcsolatban egyetértési jogunk van: azok közé tartozik, ahol véleményezésre meg kell kapnunk egy anyagot a minisztériumtól, tehát valamiféle véleményt, ami a vita alapján kialakul, összegzést kell végül megfogalmaznunk. Ezt meg fogom tenni a jegyzőkönyv alapján, a lehető leghitelesebben.

Elkezdhetjük a vitát.

Én még egy kérdést tennék fel, csak a vita kedvéért, hogy világosabb legyen. Ha elkészül ez a dokumentum, és kiküszöböltetnek belőle azok a magyartalanságok, amelyek a szövegben elég szép számmal jelen vannak - mindenekelőtt a kettős birtokviszony használatát kellene a fogalmazóknak tanulni -, akkor milyen széles publicitást kap? Ez egy kiadvány lesz? Egy tanulmány lesz? Hogy kerül ez a nyilvánosság elé? Ki a célpopuláció?

FRISS PÉTER: Ha véglegesül majd, akkor természetesen a honlapon tud megjelenni, illetve adott esetben - azt nem tartom valószínűnek, hogy önálló kiadványként - a pedagógiai sajtón keresztüli tájékoztatás egyik alapjának tekinthető - Köznevelés és hasonlók. Ez inkább egy olyan munkaanyag lesz elképzelésünk szerint, ami a munkálatokat szervezi, semmint önálló életét élő dokumentum.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A vita gazdaságossága szempontjából tennék fel egy kérdést. Az anyagnak van egy bevezető része, amely bizonyos, nem nóvumnak számító, mert többször, több vonatkozásban már terítéken lévő kérdésben fogalmaz meg, definiál részben alapfogalmakat, részben kompetenciákat. Utána van az a táblázatos rész, ami

lényegében egy cselekvési terv algoritmus, sőt, annál valamivel részletesebb, konkrét cselekvési terv. A kérdésem az, értelmes dolognak tartod-e, hogy először beszéljünk a táblázatos rész előtti elvi kérdésekről, és utána beszéljünk arról, hogy reális-e valamely fix időpontra kérni vagy sem. Mert ha ebben a két síkban ide-oda táncolunk, azzal szerintem több időt veszünk.

A kérdés tehát úgy hangzik, egyetértene-e az OKNT azzal, hogy a dokumentum két részét a vita erejéig - amennyire ez a logikus gondolkodást nem sérti - válasszuk szét, és először az általános kérdésekről beszéljünk, utána a többről.

Szóljatok hozzá, mielőtt szavazásra tenném fel!

NAGY JÓZSEF: Jó ez így.

ELNÖK: Akkor nincs is értelme ezt szavazni. Azt kérem, hogy nagyjából tartsuk magunkat ehhez a szétválasztáshoz, és máris megadnám a szót az első jelentkezőnek... *(Nagy József: Ha nincs jelentkező...)* Nagy József hőiesen bedobja magát a ringbe. *(Derűlttség. - Dr. Szabados Lajos: Méltányoljuk.)*

NAGY JÓZSEF: Köszönöm szépen. Kedves Kollégák! Úgy gondolom, egy ilyen anyagra feltétlenül szükség van. Ahhoz, hogy látható legyen a tennivalók sokasága, egy ilyen áttekintés szükséges, és vezérfonalként is segíthető a munkát. Ennyit a méltatásról.

Néhány olyan téma van, amihez szeretnék hozzászólni, véleményt nyilvánítani. Elsősorban a programcsomagról, meg a monitorozásról, meg az értékelő funkcióról szólnék, meg ezekről a kérdésekről.

Továbbra is problémát okoz szerintem az olvasó számára, hogy programokról beszélünk itt is, meg az iskolai pedagógiai programnál is. A végén már én is összezavarodtam. Egyszer ez már terítéken volt, valami javaslat valaki részéről el is hangzott, hogy hogyan kellene kiszabadulni ebből a csapdából, de ez az ügy továbbra is végig zavarja az olvasót.

Ha egyszer pedagógiai program van az iskolákban, akkor, ha programfejlesztésről beszélünk, sose tudja az ember, hogy most melyikről van szó, arról a programról van-e szó, amit az iskolában kell fejleszteni, vagy azokról a programokról, amelyek készülnek, és az iskolák számára ajánlatként jelennek meg. Tehát itt továbbra is tenni kellene valamit.

Rátérek a szűkebb témára, magára a programcsomagra. Itt van egy ilyen befeketített rész a negyedik oldalon. *(Felmutatja.)* Ez elég nehezen olvasható, de azért kisilabizáltam. Ebből az derül ki a számomra, hogy a programcsomag egy ismeretközvetítő tantervi tananyag tanítását segítő valami. Ebben a részben elő se fordul az, ami a NAT lényege, tehát a képességfejlesztés, a készségfejlesztés; itt kifejezetten oktatási elvekről, meg nem tudom, hogy miről van szó. Ha keményen akarok fogalmazni, akkor ez a rész itt nem NAT-kompatibilis. Valahogy azért mégiscsak formálisan is érzékeltetni kellene azt, amit a NAT követelt. Később előfordulnak azok a fogalmak, amelyek ezt sugalmazzák, meg itt is a feketeség után előfordul a szó, hogy kompetenciaközpontú, magas szintű, satöbbi, de üres általánosságoknak hat azután, ha valaki ezt a részt alaposan végigolvassa, és végiggondolja, hogy miről is szól ez a rész.

Nem tudom pontosan, de többször előfordult már, hogy 36 programcsomag fog készülni. Nagyon tájékozatlan vagyok sajnos, mert nem tudom, hogy mi az a 36. Addig tudtam eljutni, hogy hat szorozva hattal, az 36. Az az érzésem, hogy ez mind tantárgyi programcsomag, ismeretközvetítő programcsomag, amelyek fel vannak szerelve esetleg olyan fogalmakkal, amelyek a NAT-ban szerepelnek. De ha én félreértem, akkor mi lesz a pedagógustársadalommal, meg azokkal, akik ezt a 36 nem tudom, hogy mit, csinálni fogják.

Véletlenül éppen most készült el egy képességfejlesztő pedagógiai programcsomag tájékoztatója. Akinek nincs, majd kap ilyet. Ebben van egy fejlődési mutató. Először is ez

az anyag megmutatja, hogy mi ez a programcsomag, mi a tartozéka. Tehát fel van sorolva, hogy mi minden kell egy programcsomaghoz, hogy ezt programcsomagnak nevezzük. Ez a kis füzetecske - (*Felmutatja.*) - az értékeléssel kapcsolatban ad bizonyos információkat, amiről most fogok beszélni - tehát az ötödik oldalon tartunk. Ezt nem ijesztgetésképpen mondtam, az ötödik oldalnál meg is fogok állni, tehát nem fogok oldalról oldalra végigmenni az anyagon.

Először a monitorozásról szólnék. Itt arról szól ez a bekezdés, hogy lány módszerek alkalmazásával kell kérdőívekkel, interjúkkal, helyszíni jelenléttel és ilyenekkel nézni, hogy mi történik az iskolákban. Én nagyon megfontolnám, hogy szükség van-e erre. Bocsánatot kérek előre is a szóhasználatomért, mert biztos, hogy bántó lesz, de ne izélgessük az iskolákat ilyen lány módszerekkel. (*Derűtség.*) Az, hogy mit csinálnak, meg milyen folyamatok vannak, meg hogyan vesznek össze a tantestület tagjai, meg hogy elfogadják-e a tervet, vagy nem fogadják el, ez nem lényeg. Az értékelés lényege az, hogy a tanulók motívumrendszere és tudásrendszere hol tart. Ebből a tudásrendszert, a képességeket, meg az ismereteket úgy, ahogy, tudjuk értékelni, és abból tükröződik az, hogy az iskola mit csinál, pláne, hogy sokat beszélnek a hozzáadott értékekről. Ha még azt is tudjuk vizsgálni, és arról is van információnk, akkor azt is érezzük, hogy mi az. Nem kell! Főleg nem javaslom, hogy megyéenként hozzunk létre kis létszámú csoportot, meg még Pesten is. A kis létszám három-négy-öt fő, és aztán majd elkezdenek burjánzani. Szerintem nem erre, nem ilyen csoportokra kellene költeni a pénzünket. Nem! Nem tartom helyesnek, hogy ilyesmit csinálunk, persze lehet, hogy tévedek.

A következő az értékelő funkció - még mindig az ötödik oldalon vagyunk. Itt tulajdonképpen - és az egész anyagra jellemző - úgynevezett normaorientált és szummatív értékelésekről van szó. Ilyenre is szükség van, elsősorban a vizsgákon és a nemzetközi összehasonlításoknál. Hazai vizsgálatok is lehetségesek, de ezeknek a hasznosítása az iskolai mindennapi gyakorlatban nagyon kevésbé gazdaságos, keveset segít az ilyen jellegű értékelés. Ez is kell, de én a NAT szelleméhez nem ezt tartom hozzáillesztendőnek, hanem azt, amivel tele van Európa - mármint a pedagógiával foglalkozók világa -, ez pedig a formatív, vagy fejlesztő értékelés, ami szükségszerűen diagnosztikus értékelés, ami valamiféle kritériumhoz viszonyított értékelés. Magyarországon ezt diagnosztikus kritériumorientált értékelésnek nevezzük. Most lesz egy konferencia, ahol éppen ennek a témának az óriási nagy felvonulása lesz.

A diagnosztikus értékelés, a normatív értékelés az osztályba hatoljon már be egyszer. Annyi általánosságot mondunk, új tantervet csinálunk, meg mindenfélét, ami alig érinti az osztályban folyó munkát. Ez a normatív értékelés, a diagnosztikus értékelés, vagy a kritériumorientált értékelés, tehát ez a része, ez a fajta értékelés az, amire most szükség van az implementációnál. Most már végre erről kellene beszélni, és ezzel kellene foglalkozni. Az igaz, hogy ez nagyobb munkát igényel, kutatással kell alátámasztani, ismerni kell a fejlődési folyamatokat, és így tovább. Hogy ez a szemléletmód az egész anyagot uralja - mármint a normaorientált szummatív értékelés szemléletmódja -, mutatja az is, hogy például úgy képzelem el az anyag, hogy a második évfolyamon kezdődik majd - (*Vass Vilmoshoz:*) 2006-ban? (*Vass Vilmos: Igen.*) - 2006-ban az értékelés, és aztán majd 2007-ben a harmadikban, vagy nem tudom, hol. Ez azt jelenti, hogy a második osztályban ez egy szummatív értékelés. Ha nem ez, hanem fejlesztő értékelés, akkor miért nem lehet akár holnap különböző évfolyamokon egyszerre megmérni az adott képességet, és megnézni annak a fejlődési folyamatait, és hogy a gyerekek hogyan különböznek, hol tart maga a rendszer annak a képességnek az elsajátításában. Más szemléletmód kellene tehát, vagy lehetne, és ezt nem kell kitalálni. A formatív értékelés egy régi kategória, a kritériumorientált értékelés is már húsz éves kategória, és most nagyon-nagyon előtérbe kerül, hogyan lehetne a formatív értékelés és a szummatív értékelés egyensúlyát megtalálni. Be is fejezem egy mondattal ezt a gondolatmenetet: a szummatív értékelés alkalmatlan a diagnózisra, az osztályban folyó munka segítésére. A formatív értékelés, a

kritériumorientált értékelés alkalmas erre, ugyanakkor, ha jól csináljuk, ezzel szummatív értékelést, adatokat is kaphatunk, ami alapján az egész rendszert össze tudjuk hasonlítani más rendszerekkel stb. Ez is indokolja tehát, hogy Európában és másutt is ebbe az irányba próbálják mozdítani ezt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen én is. Közben Kozma Tamás jelentkezett, és most fölvenném a sorrendet. Utána Karlovitz János, Dobos Krisztina, Hoffmann Rózsa, Szenes György - Zsuzsa jegyezte. Kozma Tamásé a szó.

DR. KOZMA TAMÁS: Köszönöm, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Előterjesztők! Két dolgot szeretnék hozzáfűzni. Jó ez az anyag, főleg jó az, hogy elkészült. Nyilván kisebb-nagyobb tartalmi szöveggondozást még igényelne, de nem ez az a pillanat talán, amikor ezeket el kell sorolni. Két olyan kérdés van viszont - folytatva, amit Nagy József elkezdett - érdemes még egyszer végiggondolni.

Az egyik a monitorozás. Az 5. oldalon – Nagy József kollégánk ott állt meg, úgyhogy én ott folytatom - azt ajánlja az anyag szerzője vagy szerzői, hogy ne minden iskolát látogassunk meg, nézzünk meg, vizsgáljunk meg, hogy hogyan csinálják, hanem iskolamintákat, méghozzá az jut eszébe a szerzőnek, hogy reprezentatív mintát. Én meg azt gondolom, életszerűbb volna, hogyha kistérségek alapján mérlegelnénk az iskolákat. Megyét is mondhatnék, ha akarnék, de azért mondom kistérséget, mert az az érzésem, hogy az előttünk álló időszakban valószínűleg ez lesz az a térség, amiben az iskolákat majd alapszinten leginkább irányítani lehet, és merthogy akkora különbségek vannak a kistérségek és régiók között, amekkorák, és olyan ellátási hálózat van, amilyen. Ezért tehát érdemes mérlegelni kistérségi helyzeteket, és nem az egyes iskolák helyzetét, ami az implementációt illeti. Arra gondolok, hogy van A és B régió. Az A régióban ott van helyben vagy közel a segítség, a B régióban nagyon messze van segítség - vagy szellemileg van messze, vagy földrajzilag van messze -, és így tovább. Ez az egyik megjegyzésem.

Itt tehát érdemes volna még egyszer végiggondolni, végigbeszélni ezt az ajánlatot. Lehet az, hogy is-is volna érdemes, de én inkább életszerűnek érzem, ha az iskolák helyett az iskolák egy-egy csoportját nézzük meg, és ez nem egy mintavételes statisztikai megoldás.

A másik, talán ennél fontosabb, és főleg nem technikai, hogy az anyag mindössze egy bekezdést szán a pillanatnyi formájában - mármint ez az előkészítő anyag - a felsőoktatásnak. Ott is az jut eszébe az anyag szerzőjének, hogy pedagógusképzés. Ez helyes, hogy eszébe jut, de azért a felsőoktatás nemcsak arról szól, hogy pedagógusképzés, másrészt a felsőoktatásban - bizonyára mindenki tudja, de főleg azok, akik ott dolgoznak -, nagy mérvű, valószínűleg NAT-horderejű átalakulások folynak most, amelyekben óriási a bizonytalanság. Hogyha egyszerre teremt az oktatási kormányzat vagy bárki bizonytalanságot két iskolaszinten – két, ilyen meghatározó iskolaszintben -, az nagyon veszedelmes helyzet tud lenni.

Amit mondok, nagyon egyszerű. Azt javasolnám az anyag készítőinek, hogy legyen az első fejezetben, az implementáció iskolai hátterében - de lehet akár a második fejezetben is -, egy olyan rész, aminek a kidolgozását a felsőoktatással - régebben úgy mondták, hogy reszortterülettel, most nem tudom, mi a hivatalos kifejezés - együtt alkotják meg. Azt mondják nekik, hogy „Most mi éppen nemzeti alaptantervet kezdünk, hogy álltok ti a képzési területekkel?” Mit mondtok ti arra, hogy nálunk most csak ilyen van, akarjátok-e esetleg... Ez nagy segítség volna a felsőoktatásnak, bizonyára nagy segítség volna minden rendű és rangú pedagógusnak, bármelyik szinten dolgozzék is. Mindenekelőtt a gyerekeknek, a hallgatóknak nagy segítség, hogy tudják, mi micsoda. Ellenkező esetben nagy a bizonytalanság, ami a következő néhány esztendőben nagyon bizonytalanná teszi az oktatás irányításának a lehetőségét.

Ezt ajánlanám.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Négy rövid pontban foglalnám össze.

Az első egy általános értékelés. Én úgy érzem, úgy vélem, hogy ez az anyag gazdag, nagyon átgondolt, fölfelé vivő, és még bizonyos megbizonyosodási következménye is lehet, tehát megerősít bizonyos dolgokat. Én tehát az anyagot egészében jónak tartom.

A másik kérdés a fogalmak kérdése, hogy valóban jók-e, lehet-e valamit javítani rajta. Én megerősíteném Friss Péter meditatását az implementációról: hátha ezt a szót ki lehetne cserélni jobbra! Igaz, eléggé elterjedt a NAT-tal kapcsolatban, mert régóta megvan, de nagyon-nagyon rossz hatású, csúnya és bonyolult szó. Bevezetés, megvalósítás - olyan egyszerű és célravezető! Itt kezdeném a dolgot.

A másik: a program. Valóban a programcsomagok, iskolai programok, pedagógiai programok keverhetők. Itt viszont az a szerencsés helyzet van, hogy lényegében rokon fogalmakról van szó, ezért talán meghagyható ez a program és programcsomag. Lényegében az iskolai életnek, egy iskolának a programja a pedagógiai program. Lehetne iskolai programnak is nevezni pedagógiai program helyett - tehát inkább ezt a szót változtatnám. A másik viszont, a programcsomag, a kerettantervek tartozéka. Lényegében a helyi tantervekhez kapcsolódik az iskolai program, a kerettantervhez a programcsomag - ez egy kicsit nagyobb, választék van benne. Talán ez a két fogalom - program és programcsomag - így nem zavarja egymást. De gondolkodhatunk. Nem tudtam jobbat kitalálni. *(Nagy József: Benne van a törvényben ez a szó!)* Mindenesetre a fogalmak tisztasága mindig alapszabvány. Mert ha valamiről fogalmunk van, jó fogalmunk van, az már egy fél siker.

A harmadik, aminek külön örültem: ezek a programcsomagok. Ezek a szabadon választható tárgyak, tantárgyak, amik előre visznek. Mindig keresi az ember, ami előre visz, ami újdonságot ad. Itt egy csomó újdonságra lehetőségük lesz az iskoláknak, ötletet is kapnak, és ugyanakkor az iskolák majd folytatják, meg a kiadók is ezeket az ötleteket, gazdagítják majd.

Ami egy kicsit hiányos, hogy konkrétan hogy is fog ez megvalósulni, vagyis itt már én egy kicsit toporgok, és türelmetlen vagyok, hogy a programcsomagokban mi lesz benne. Esetleg itt már tisztázni lehetne, vagy meghatározni, hogyan fogják pályázati úton stb. meghirdetni.

Végül a negyedik - amire csak egy mondatot mondok, aztán majd visszatérek rá, amikor majd a második részt tárgyaljuk -, hogy az iskolák feladatrendszerének ütemezése nyilvánvalóan tarthatatlan, ezért inkább a dokumentumot változtassuk meg, vagy annak a határidejét, minthogy az iskolák kerüljenek olyan lehetetlen helyzetbe, hogy nem megvalósítható, hiszen még a kerettantervek ki sincsenek hirdetve, és már le kellett adni a helyi programokat. Tehát azt mondom, hogy merjünk változtatni esetleg az eddigi merev határidőkön annak érdekében, hogy reális legyen, hogy megvalósítható legyen. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Dobos Krisztináé a szó.

DR. DOBOS KRISZTINA: Köszönöm szépen elnök úr. Nekem számos kérdésem volt a bevezetendő NAT-tal kapcsolatosan, és ezek a kérdések az implementációval nem teljesen lettek megválaszolva, de azt gondolom, hogy ezen nem érdemes vitatkozni. Még mindig nem egészen pontosan tudjuk, hogy milyen szintű szabályozási rendszer van. A programcsomag nem kapcsolódik a kerettantervhez, hanem csak a NAT-hoz kapcsolódik, ha akar, ha akar, akkor a kerettantervhez. Tehát azt gondolom, hogy nagyon sok tisztázatlan kérdés van, de ezekkel most nem akarok foglalkozni.

Nekem problémám van, ez pedig a következő: Az implementációban az szerepel, hogy 2004-ben kezdődik meg a kutatás a kompetenciaalapú érettségire vonatkozóan. Ez

jelzésértékű arra nézve, hogy a mostani, igen sok problémával majd bevezetendő jövő évi érettségi nem lesz hosszú életű, és mint gyakorló tanár mondom, hogy nagyon sok probléma merül fel, hogy miért is költjük erre az energiánkat, eszünket, pénzünket. 2005-ben kezdődik meg a pedagógusképzésben való gondolkodás, hogy mit is jelent ez az új NAT. Ezt én nagyon későinek tartom. Azt gondolom, hogy ha a pedagógusképzésben 2005-ben kezdődik meg a gondolkodás, akkor 2010-ben is még olyan pedagógusok fognak végezni, akiknek a NAT-tal kapcsolatosan nem igazán van képük - bár elismerem azt, amit Kozma Tamás professzor úr mondott, hogy ha mind a két rendszer jelentősen megbomlik, akkor nagyon komoly problémák lesznek.

2009-ben kezdődik meg az érettségi és a NAT összehangolása. 2009-ben már középiskolába járnak azok, akik majd eszerint fognak érettségizni, és akkor még egyszer ugyanabban a helyzetben leszünk, mint amiben most vagyunk a kétszintű érettségi bevezetésével. Tehát azt gondolom, hogy ha a NAT bevezetésére a kormányzat igen nagy pénzt, energiát fordított, akkor igen nagy pénzt és energiát kell fordítani arra, hogy minden összehangolódjon, és ha tulajdonképpen most a pedagógusi továbbképzési rendszert tekintem, és azt a szép zöld salátának nevezett kínálatrendszert, semmi sem változott a tavalyihoz, tavalyelőttihez képest. Lehet, hogy bejött egy-két továbbképzés, de körülbelül ugyanaz a rendszer működik tovább, és ugyanabba az iskolába küldjük a pedagógusainkat. Tehát a NAT valahol megszületett, és a rendszer megy tovább a maga a tehetetlensége kapcsán.

Az igen nagy kérdésem pedig az lenne, hogy ha 2006-ban, és nem tudom mikor, sorban felülvizsgálják a NAT-ot, akkor mi a biztosíték arra, hogy az egy valódi felülvizsgálat lesz, és nem egy teljesen új NAT. Ezt annál is inkább kérdezem, mert 2004 szeptemberében kerül bevezetésre az első osztályban, tehát 2006-ban a harmadik osztálynál tartunk a bevezetés tekintetében, és már van egy felülvizsgálat, és mehetünk sorban. Ezt ki lehet számolni. Ha ismét új és új NAT-ok születnek folyamatosan, akkor azt gondolom, hogy abban a nehéz helyzetben lesz az iskola, amiben ma van, hogy három NAT alapján négyféle kerettanterv szerint tanít. Ezt kellene megakadályozni, mert lehet monitorozni, lehet sok mindent csinálni, de ha nem tudja, hogy mit kell csinálni, akkor igazából rengeteg problémája lesz.

Lenne még egy utolsó kérdésem. Én egyetértek az értékeléssel és a monitorozással, mert azt gondolom, hogy ez elhanyagolt része a mai oktatásügynek, és nem kellően átgondolt, és nem kellően művelt, de szeretnék sokkal többet tudni róla, hogy mit értenek alatta, mire gondolnak, milyen szakemberek fogják csinálni. Nem lenne jó, ha úgy indulna meg az értékelés, hogy erről azok, akik csinálják a pedagógiai programokat, a program csinálásakor semmiféle információval nem rendelkeznek. Úgy gondolom, hogy az értékelés és az ellenőrzés elvi, stratégiai kérdéseit le kell fektetni, és akik csinálják a pedagógiai programokat, pontosan tudják, hogy miről is van szó, nem pedig majd utólag kapnak a fejükre. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hoffmann Rózsa!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Ennek az elgondolásnak, amit a NAT-start című dokumentum tartalmaz, az olvasatomban az a lényege, és az elfogadható lényege, hogy elindítson egy igen nagy mértékű fejlesztési folyamatot, ami a mindennapi pedagógiai kultúrára hat. Ha ez nem következik be, akkor azt hiszem, hogy értelmetlen a dolog, mert voltaképpen ezt a célt szolgálja a NAT. Viszont miután a NAT-nak, mint dokumentumnak azért ismert a vitatott fogadtatása, ezért javasolnám a kommunikációban nem a NAT-implementációra vagy NAT-startra helyezni a hangsúlyt, hanem a modernizációs, vagy korszerűsítési, vagy módszertani, megújítási, előtérbe helyező folyamatra. Azt hiszem, hogy ez elfogadhatóbb, és mondjuk nagyobb tetszéssel fogadott üzenet lenne, és lényegében ez a dolog lényege, ugyanis számomra sem az a dolog lényege, hogy most a

NAT-ot bevezetjük, mert a NAT egy üzenet, az megteremti az alapját annak, hogy korszerűbbé váljék a mindennapi pedagógiai gyakorlat. Én ebben látom a lényegét.

Azt kerestem, hogy azt a radikális változást, amit a pedagógiai kultúránkban el kellene érni - mert csak ettől várható, hogy a képességek, készségek fejlődjenek -, ez a tervezet megfelelőképpen szolgálja-e. Elég sok hiányérzetem van. Ahhoz, hogy a pedagógiai gyakorlatban egy változás beinduljon, annak több, egymással párhuzamosan haladó színtere kell, hogy legyen. Ezek a színterek a pedagógus-továbbképzés, a tankönyvkérdés, a monitorozásnak nevezett valami, és a pedagógusképzés. Ennek a négy dolognak változatos szinten történik meg az anyagban a megemlézése. A pedagógus-továbbképzésről szó van az anyagban, de kapcsolódom Krisztinához, hogy nem látom a koncepcióját. Tehát ha erőteljes az oktatásirányításban a szándék, és arra szükség volna, hogy valóban változzék a pedagógiai gyakorlat, akkor erre egy pedagógus-továbbképzési koncepciónak jobban rá kellene épülnie, de mondom, hogy erre látok utalásokat az anyagban, csak eléggé megfoghatatlan.

Teljesen hiányzik számomra az anyagból, hogy mi az elgondolás a tankönyvekkel kapcsolatban. Ne legyünk szemforgatók, mert a pedagógusoknak bizony jelentős része hosszú évtizedek beidegződése alapján a szerint tanít, ami a tankönyvben van - hiába minden oktatáspolitikai szándék, továbbképzés -, amit a tankönyv sugall neki. Sokan így is fogalmazzak, hogy a tankönyvet tanítjuk. Ezt a folyamatot erősíti az, hogy a tankönyvkiadók adtak ki kerettanterveket, a tankönyvkiadók tanmenetjavaslatokat készítenek, és így tovább. Tehát a tankönyveken keresztül lehet a mai helyzetben a leginkább visszahatni a gyakorlatra. Ezzel kapcsolatban nem látok semmit, hogy a tankönyv-felülvizsgálatnak, a tankönyvek korszerűsítésének van-e valami terve, elgondolása.

A harmadik számomra is a monitorozással vagy ellenőrzéssel kapcsolatos dolog, sokan említették ezt a témát. Nagy József hozzászólásának a második felét erőteljesebben támogatnám, hogy tudniillik egy formatív értékelés jobban tudná segíteni ezt a folyamatot, de ezt kiegészíteném azzal - és az első mondanójával egy picit vitába is szállnék -, hogy az a fajta folyamatellenőrzés, egy segítő, fejlesztő, támogató szándékú folyamatellenőrzés, amely megint csak a mindennapi pedagógiai gyakorlatra hat, teljesen hiányzik az elgondolásokból.

Szeretném felhívni a dokumentum alkotóinak, továbbfejlesztőinek a figyelmét arra: most már nincs rá okunk, hogy szemérmesen takargassuk az a fejlesztő-segítő szándékú külső ellenőrzést, amit a katolikus közoktatásban elkezdtünk. Ezt most már publikáltuk a Mester és tanítvány második számában. Jó lenne, hogyha ezzel is megismerkednének, mert pont ezt a célt szolgálja, hogy a mindennapi pedagógiai gyakorlatra egy szelíd, segítő szándékú külső eszközzel – beavatkozással, természetesen -, hatni tudjon. Erre is egy külön koncepciót kellene kidolgozni, és ez része lehetne az implementációnak vagy a korszerűsítési folyamatnak, hogy a külső beavatkozások milyen módon tudják segíteni ezt a folyamatot.

Végül a negyedik hiányérzetem a pedagógusképzésre vonatkozik, ami megint csak nagyon hiányos az anyagban. Ha gyorsítani szeretnénk a korszerűsítési folyamatot, akkor ezeknek az új módszertani követelményeknek már ma meg kellene jelenni a pedagógusképzésben. Hogy lehet ezt elérni? Azt hiszem, hogy ott is valamiféle továbbképzési stratégiát kellene kidolgozni, de ehhez azért hozzá kellene tenni: tudni kell, hogy a felsőoktatási intézmények finanszírozási oldalról még inkább hadilábon állnak, mint a közoktatás. Hogyha e mellett nincs egy finanszírozási terv is, ha azt várjuk el, hogy majd az egyetemek, főiskolák oktatói, akár csak a módszertanos oktatók, meg a pedagógiai intézetek oktatói saját költségen vagy egyetemi költségen vesznek részt továbbképzésen, akkor abból nem lesz semmi. Hadd mondjam el példaként, hogy bárhogy is a szívem szakadt meg, de mint intézetvezető, nem tudtam hozzájárulni ahhoz, hogy a módszertanos kollégáim - vannak vagy húszan - részt vegyenek az emelt szintű érettségire felkészítő

tanfolyamokon, mert nincs egy intézetnek annyi pénze, hogy húsz tanárnak az á 30-40 ezer forintos felkészítését finanszírozza. Míg a középiskolák megkapták a tízezer forintos fejkvótát az emelt szintű érettségi továbbképzésére - ami ugyan nem elég, de mégis, koncentráltan néhány tanár egy-egy középiskolából részt tud venni -, addig a felsőoktatás nagyrészt kimaradt, mert egyszerűen nincs rá keret.

Ha a felsőoktatás továbbra is sok helyen azt az ódivatú módszertant közvetíti, aminek eredménye az, ami az iskolákban folyik, akkor ebből az egészből megint nem lesz semmi. Egy olyan pedagógusképzésbe bevitt továbbképzési rendszert kellene az elgondolás mellé tenni, amelynek a finanszírozási oldala is megvan, és nem naivul arra apellál, hogy majd a felsőoktatás alulfizetett és túlterhelt oktatói saját költségen vesznek részt pénzes továbbképzéseken - mert erre sem nekik, sem az egyetemeknek nincsen módjuk.

Az egész elgondolás mellé jó lenne készíteni - lehet, hogy van ilyen, csak mi nem láttuk - egy finanszírozási tervet, amely megmutatná, hogy egyáltalán mire van erő, mire van szükség. Ezen állhat vagy bukhat megint az egésznek a sikere.

Végül én is megemlítem, amit Dobos Krisztina, hogy az érettséggel kapcsolatos elgondolás az anyagban két szempontból is hajmeresztő számomra. Az egyik az, hogy miután a 12. évre az indítás - mert akkor már én is kerülöm azt, hogy NAT-implementáció - , tehát a módszertani-pedagógiai indítás 2016-ra jut el a tervek szerint, ez csak azt tenné lehetővé, hogy egy új érettségi elgondolás 2016-ban kezdődjék. Az anyagban már olvassuk azt, hogy kipróbálásként - igaz, kérdőjellel és bizonytalanul - ismét megjelenik a 2008. és is. Ezt nagyon nehezen látom összeegyeztethetőnek. Bennem is felmerült a kérdés, visszamenőleg is - jóllehet, ez a vonat már elment -, hogy ha ilyen erős a szándék az oktatásirányításban az új érettségi kidolgozására, akkor mi a csodának kellett erőltetni ezt a kétszintű érettségit. Ez csak költői kérdés marad, de nem tudtam megállni, hogy föl ne tegyem. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Szenes!

DR. SZENES GYÖRGY: Köszönöm szépen. Az első mondatom mindenképpen az, hogy - ha implementáció, ha bevezetés, ha elterjesztés - ez egy átgondolt anyag, és azt látom, hogy valamennyire azért alárendelve a Nemzeti Fejlesztési Terv humánerőforrás-fejlesztési operatív programjának. Ettől van sokunknak itt az az érzése - nekem is -, hogy az anyag nem egyenszilárdságú. Vannak olyan részek, amelyekre nagyon szépen kidolgozott, és valószínűleg ott a pénz is mögötte, és vannak olyan dolgok, amelyekre - Hoffmann Rózsa beszélt ilyenekről a vége felé - nincs meg a pénz, mert a Nemzeti Fejlesztési Tervben sincs meg a pénz, tehát egyelőre nincs honnan venni az erre való felkészüléshez, a kidolgozáshoz a szükséges anyagi forrásokat. Én ezt látom alaphelyzetben.

Azt is üdvözlöm, hogy végre sikerült ezt a két dolgot egy picit összekapcsolni, ha nem is száz százalékgig. Ezeket az erőforrások, amelyek a humánerőforrás-fejlesztési operatív programban benne vannak és a közoktatás fejlesztési feladataihoz szükségesek - nevezzük ezt most NAT-implementációnak - végre valahogy ez a kettő nem egymás mellett megy el. Köszönöm, úgy látom, ez egy korrekt megoldás.

Olyan apróságokra, hogy itt terminológiai problémák vannak vagy nincsenek, még az anyag véglegesítése során oda kellene figyelni.

Két dolgot még nagyon fontosnak tartanék. Az egyiket említették már többen. Ez a mérés, értékelés és az érettségi - mert én ezt valahogy nem nagyon tudnám elválasztani egymástól. Nekünk van egy ügyeletes müezzününk az alapműveltségi vizsgával kapcsolatosan. Most nem szólt, átvettem ezt a feladatot. Az a gond, hogy az alapműveltségi vizsga itt lebeg fölöttünk valahogy, és azt gondolom, ha egy sztenderdizálás irányába mutató értékelési rendszer része lesz az alapműveltségi vizsga, meg az az érettségi, ami

most van - egyelőre kétszintű, aztán meg látjuk, milyen -, feltétlenül azon mérőeszközök helyére be kellene építeni. Mert ha a sztenderdizálás országos, és nem is reprezentatív, hanem mindenki számára terjedő mérés lesz - az alpműveltségi vizsga egy másik populáció számára, az érettségi vizsga pedig a 12. évfolyam végén -, azt gondolom, feltétlenül fel kellene használni.

Még egy másik fontos dolgot tartanék nagyon jónak, ami elindult ebben az országban: ez a mérési kultúrának egy olyan fajta elterjesztése, amely lehetőséget biztosít a hozzáadott érték vizsgálatára. En azt látom, hogy már a mostani tizedikes kompetenciaméréseknél egészen szép eredmények hozhatók, vizsgálhatók, és hogyha hosszú éveken keresztül tudjuk évenként-kétévenként megismételni, komoly erőforrásokkal, akkor az iskolák magukat el fogják tudni helyezni abban a listában, és meg tudják mondani, ki tudják maguk jelölni a pedagógiai programjukban, minőségirányítási rendszerükkel együtt - most már elég sok minden van -, hogy mi a teendőjük.

Ezért én teljesen a mellett lennék, amit Nagy József mondott: ehhez külön megszálló csapatokra nincs szükség az iskolákban, viszont kell mögé egy komoly fenntartói háttér, aki ezekből az adatokból, amelyek nap nap után, évente, kétévente megjelennek, fogja tudni értékelni. Nem kell ehhez minisztériumi kommandó, hanem kell egy fenntartó, egy felelős fenntartói csapat, amelyik képes ezekből az adatokból következtetéseket levonni, az iskoláit elhelyezni a megfelelő helyre, és a megfelelő intézkedéseket megtenni. Azt semmiképpen nem gondolom, hogy központilag kellene csinálni.

Ami viszont az én feladatom, az a szakképzéssel kapcsolatos. Csodálkoztatok volna, ha nem szólok ezzel kapcsolatban, ezt muszáj megtennem, ez nekem a munkaköri kötelességem. Nyolcadik oldal. Szükszavúan, de végre - nem tudom, hogy ki írta, véletlen lehetett valószínűleg (*Derültség.*) -, korrekt módon leíródott az, ami a szakképzéssel kapcsolatosan fontos feladat.

Egy dolgot szeretnék mondani, mert azért nem minden annyira szép és jó. Egy picikét összemosisodik a szakiskola és a szakközépiskola dolga ebben az anyagban. Amire valószínűleg gondoltak a szerzők - az ismeretek pótlása, a lemaradás -, azok inkább a szakiskolára vonatkozó feladatok, mert a szakközépiskola mégiscsak az érettségire készít fel, ezt itt talán kevésbé kellene. Ha még lehetne egy kicsikét finomítani, akkor nem kellene egy kalap alá tenni ezt a két iskolatípust, mert azért jelentős differencia van köztük. Ami szövegszerűen leíródott, és ami a közismereti képzéshez, az általános képzéshez kapcsolódását jelenti, azt megköszönöm, mert ez végre olyan, amiről azt gondolom, hogy mindenki számára elfogadható. Köszönöm szépen. Ennyit szerettem volna mondani.

ELNÖK: Most ugye a második kör következik?

DR. SZENES GYÖRGY: Még az első.

ELNÖK: Úgy értem, hogy az előbb felírtuk sorban a neveket.

KOSINSZKY ZSUZSA: Igen, ott Szenes úr volt a végén, de közben jelentkezett Liskó Ilona.

ELNÖK: Igen, akkor Liskó Ica, majd Gáspár úr, Trencsényi László és Vágó Irén következik. Egyelőre ennyi.

LISKÓ ILONA: Csak nagyon röviden szeretnék szólni, mert nagyon sok mindent elmondtak már a kollégáim előttem. Mindenekelőtt szeretnék azokhoz csatlakozni, akik megdicsérték ezt az anyagot. Azt gondolom, hogy egy nagyon fontos, és egy nagyon jó minőségű, nagyon alaposan végiggondolt anyag ez, és szeretném emlékeztetni a

kollégákat, hogy milyen jó lett volna, ha az első NAT alkalmával ugyanez elkészült volna, és mennyire hiányzott ennek a NAT-nak a bevezetésénél, hogy ez nem volt meg. Ilyen értelemben ezt én egy nagyon komoly fejlődésnek tekintem, és örülök, hogy ezt az anyagot olvastam.

Dobos Krisztinához szeretnék csatlakozni, hogy nagyon fontos lenne, hogy ha ez a NAT elindul, és ezek az implementációs feladatok megvalósulnak, akkor 2006-ban ne következzen be megint az, hogy jön egy új kormány, és lesz egy új NAT. Azt gondolom, hogy azért jó, hogy ezt éppen Dobos Krisztina mondta, mert arról, hogy ez nem következhet be a pedagógusok és az iskolák érdekében, úgy gondolom, hogy az a mi közös felelősségünk, mindannyiunké, akik itt ülünk, és azoké a szakértőké és szakembereké is, akik nem ülnek itt.

Egyetértek azokkal, akik azt mondják, hogy nagyon fontos lenne, hogy ez a jól végiggondolt implementáció - én megőrizném ezt a kifejezést, mert ez most már tényleg átment a köztudatba, a pedagóguskörökben is -, még egyszer végiggondolódna olyan értelemben, hogy az egyéb fejlesztési terveknél és a fejlesztés egyéb pontjainál hol van szükség még nagyobb összhangra. Itt gondolok például a pedagógusképzésre, pedagógus-továbbképzésre is, mert azt tudjuk, hogy az NFT-ben hatalmas pénzek vannak tervezve pedagógus-továbbképzésre, és ha abból lesz valami, akkor nagyon jó lenne, ha az ide szükséges továbbképzéssel együtt végiggondolva valósulna meg, mert teljesen egyetértek Rózsával abban, hogy ez egy kulcskérdés.

Nagy Jóskával és Gyurival szemben én azt gondolom, hogy ez a bizonyos monitorozás, mint olyan, rendkívül fontos, és nagyon szükséges lenne. Én annak idején, az első NAT bevezetése után szociológiai felméréseket csináltam arról, hogy ez hogyan sikerült, és mik voltak a problémák. Úgy gondolom, hogy egyszerűen a diagnosztikai, meg az egyéb, tehát az értékelő, meg a nem tudom, hogy milyen szakmai mérések mellett ez a fajta monitorozás, amelyik követi az iskolákat, egyszerűen nélkülözhetetlen, ugyanis a mérések eredményeiből csak azt tudjuk meg, hogy a gyerekek hogyan teljesítenek, vagy hogyan nem teljesítenek, mit sikerült a gyerekekkel megvalósítani, de az nem derül ki, hogy mik a problémák. Tehát nem derül ki, hogy miért nem sikerül az, amit ezzel az eszközzel szeretünk volna elérni, és ezt csak ezzel a bizonyos monitorozással lehet megvalósítani.

Az itt leírt monitorozással viszont két problémám van. Először Kozma Tamás hozzászólására reagálnék, aki azt mondja, hogy kistérségi mintát kellene venni. Ezt én nem gondolom, hanem azt gondolom, hogy reprezentatív mintát kell venni, és amit Tamás hiányolt, a szocioökonómiai háttér, az mintavételi szempont kell, hogy legyen, hogy melyik megyében van az iskola, milyen településen van az iskola. Az itt elég jól le van írva, hogy milyen mintát kell venni.

A mintával kapcsolatban két problémám van. Az egyik az, hogy úgy gondolom, hogy a 80-100 iskola nem lesz elég. Én minden évben általában három adatfelvételt csinállok, és látom, hogy ahhoz, hogy egy rendes, reprezentatív mintát meg lehessen csinálni a mai magyar iskolarendszerről, amiben mindezek a szempontok tényleg figyelembe vannak véve, valószínűleg több iskolát fog jelenteni, mint 80-100 iskolát. Tessék csak elgondolni, ha csak a képzési formákat is nézzük, abból is van legalább hétféle. Nagyon-nagyon meg kell felelni, ha komolyan vesszük ezeket a feltételeket - és érdemes komolyan venni.

A másik a módszerek kérdése, amire Jóska azt mondta, hogy lágy módszerek. A lágy módszer szerintem valóban nem jó kifejezés, mert attól függ, hogy honnan nézzük, hogy mi a lágy. A szociológiában a kérdőív egy kemény módszer, a pedagógiában lehet, hogy lágy. Tehát a lágy dolgot innen ki kellene húzni, és azt kellene mondani, hogy különböző módszereket, különböző eszközöket vennénk igénybe az adatfelvételnél. Én egyetértek azzal, hogy bizony legyen kérdőív is meg interjú is, meg helyszíni obszerváció is legyen benne, mert ez mind-mind nagyon jó eszköz arra, hogy a NAT bevezetésének

problémáit regisztrálja. Az esetleges korrekcióhoz - amire azért biztos, hogy szükség van - ez nagyon-nagyon sok információt adhat majd hozzá, úgyhogy nem kell ezeket a lágynak nevezett módszereket...

NAGY JÓZSEF: Elnök Úr! Egy szerintem fontos mondatot szabadna hozzátennem? Amit te mondtál, az egy kutatásjellegű feladat, és feltétlenül szükség van rá, de azzal, ami itt le van írva, hogy megyénként csoportokat kell létrehozni, és azok majd megszállják az iskolákat, azzal nem értek egyet. Amit te mondtál - ha úgy értelmezzük, de nem nagyon lehet úgy értelmezni - az a régi szakfelügyeletnek egy valamiféle bújtatott újra előhozásáról van szó. Az olvasó így érti. Lehet, hogy az író nem ezt akarta mondani...
(Zaj.)

ELNÖK: Most eleven illusztrációt kaptunk a lágý és a kemény módszerekről, mert én nem szóltam közbe Nagy Jóska első mondatánál, hogy nem adok szót - ez a lágý módszerhez tartozott. Most ezzel szemben áttérek a kemény módszerekre, és azt gondolom, hogy tartsunk valamiféle rendet, mert Jóska felszólalása heveny reakciókat váltott ki, hiszen Rózsa máris emelte a kezét, hogy mondjon valamit.

Azt gondolom, hogy tartsuk magunkat az eredeti menethez. Kérem tisztelettel, hogy ne felejtsek el a tiltakozásokat Nagy Jóska interpretációjával szemben, vagy akár a helyeslést.

Jöjjen a következő: Gáspár Mihály!

DR. GÁSPÁR MIHÁLY: Elnök Úr! Tisztelt Tanács! Örülök, hogy másodszor lehetek itt az FTT képviselőjében, és nyilván a pedagógusképzéshez fogok hozzászólni a NAT implementációja kapcsán.

Kozma professzor úr és Hoffmann Rózsa is említette, hogy a pedagógusképzéssel kapcsolata ennek az anyagnak csak érintőlegesen fogalmazható meg, holott a felsőoktatás tényleg nagy változáson megy keresztül. A jelenlévők nagy része ebben érintett, tehát nyilván tudja. Én arra gondolok, hogy tegnap az FTT kifejezte aggodalmát a pedagógusképzés átalakításával kapcsolatban, elsősorban azért, mert nem ismeri elég határozottan a közoktatás igényét a pedagógusképzéssel szemben. Ezt valakinek valamikor valahol meg kell fogalmazni. Számomra titok, hogy bár a jelenlévők jó része, nagy része érintett a felsőoktatásban, a felsőoktatás mégsem tudja konkrétan, mihez igazodjék, amikor át kell alakítani. Most esély van rá, sőt kötelező, ha átalakul a pedagógusképzés.

Emlékszem, elnök úr tavaly Debrecenben paradigmaváltásról szólt a pedagógusképzéssel, a pedagógus szakmával kapcsolatban. Nos, ezt a paradigmaváltást a felsőoktatás magától nem fogja megtenni. Keresem a szavakat, miközben gondoltam, hogy mit fogok mondani: egyfajta megélhetési pedagógusképzés lesz jellemező a felsőoktatásra. Mindenki pedagógust akar képezni, mindenki úgy gondolja, hogy amit ő ad a pedagógusoknak, az lesz a fontos. Ha tehát nem fogalmazza meg a közoktatás karakterisztikusan ezt a paradigmaváltást, ennek szempontjait, akkor a pedagógusképzés az akadémiai szféra maga fogja definiálni, és ez nem biztos, hogy illeszkedik a közoktatáshoz, a NAT szelleméhez kapcsolódó átalakuláshoz: elbeszélünk egymás mellett, és legfeljebb a pedagógus-továbbképzésben lehet ezt korrigálni. Példát szeretnék mondani, hogy milyen veszélyt látok:

Napjainkban az alapképzés szakjait dolgozzák ki. Meglepve tapasztaltam, informatikusok mondják, hogy nem került be olyan alapképzési szak, ami az informatikus tanár folytatását jó eséllyel megadhatná. Nincs ilyen. A művészképzésnél nem tudják megfogalmazni, milyen lesz a közoktatásban az ének-zene, vizuális kommunikáció, művésztanár. Mert a művészek művészeket akarnak képezni, és az alapképzésben - vagy talán az egyciklusú képzésben - nem nagyon akarnak a közoktatás igényeihez igazodó ének- és rajztanárokat képezni, merthogy ez az igény nem definiálódik.

A gazdaság részéről, az ipar részéről is gyenge ez a megfogalmazás, de ott van, és pénzt is rendelnek hozzá. A tanárképzéshez senki nem fog szakképzési hozzájárulással pénzt ömlesztetni, tehát itt fokozottabb az állami felelősség, fokozottabb a minisztérium felelőssége, de ennek a két folyamatnak találkozni kell. Én csak megerősítem - többen érintettek, és talán mindenki tudja, és ebben a közegben egyetértést is érzékelek arra nézve -, hogy új típusú tanárképzésre van szükség. De ezt nem elég mondani: valahol, valamilyen fórumon formálisan le kell tenni az asztalra, különben megy magától az ügy.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Üdvözlöm ezt a dokumentumot, amivel kapcsolatban szintén nem az implementáció kifejezést szeretném használni - majd mindjárt mondom, miért: nagyon fontos, hogy nem nyelvhelyességi, hanem tartalmi okból. Ez a dokumentum elkészeredett próbálkozás arra, hogy megszülessék a kabát, miközben a gombok szerteséjével szaladtak már. Valóban jó lett volna ennek a reformciklusnak ennek a dokumentumnak az elfogadásával való elkezdése. Úgy gondolom, megpróbálta az anyag azokat a gombokat összeszedni, amelyeket megtalált a ládafiában - talán nem minden gombot. Ezeket tették szóvá a kollégák, amivel teljesen egyetérték.

A NAT-ot az 1993. évi közoktatási törvényben foglaltak alapján az 1995-ben megjelent kormányrendelet után implementálták. Megtörtént, implementációs terv is volt - ennyivel tartozunk Pócze Gábor emlékének, hogy volt implementációs terv. *(Nagy József: Nem is rossz!)* Sikerült, ahogy sikerült. Más kérdés, hogy ennek az elemzésével még adós a neveléstörténet vagy a politikatörténet, hogy miért nem sikerült.

Én úgy gondolom, pláne, mert az eddigi NAT-ról szóló kommunikációban nem új NAT volt, amit újra kell kommunikálni, hanem NAT-felülvizsgálat, tehát az implementáció megtörtént, nem új dokumentum van, amit újra kell implementálni, nem erről szólt eddig a kommunikáció - vagy szóljatok, hogyha most már, hogy sikerült, megvan a gyermek, nevezzük így, de nem helyeselném.

Én úgy gondolom, ez a dokumentum nem más - ezt a szót sem szeretik talán, János legalább annyira nem fogja szeretni - mint a nemzeti alaptanterv minőségbiztosítása. Ne haragudjatok: ezt nevezik minőségbiztosításnak - egye fene: minőségirányításnak. Voltaképpen arról van szó. Benne vannak a tervezési folyamatok, a partnerekkel való kapcsolatok - mondom Comenius alapfokú leckét -, a partnerekkel való elrendezése a dolgoknak, és a folyamatok.

Voltaképpen a gombokra azért térnék csak vissza, mert meg kellene nézni az elgurult gombokat. Például igaz, hogy van a magyar nevelési-oktatási intézményeknek - biztos, hogy van, mert ha nincs, azokat az intézményeket be kellene zárni - minőségfejlesztési programjuk a '99-es törvénymódosítás alapján, és most minőségirányítási rendszere - MIP-je - a legutóbbi törvénymódosítás alapján, amely dokumentumok - ha valóban azok, amik a nevükben vannak - rendelkeznek az intézmény saját önértékelési eszközrendszerével, saját önértékelésének ütemezésével, és annak az információrendszernek az összegyűjtésével, amit szerintem a rendszerre, a NAT-ra kiterjedő minőségbiztosításban voltaképpen másodelemezni kell. Ezeknek - minden intézménynek a maga tempójában - ott kell lenni az intézmények archívumában. *(Közbeszólások: Ott is vannak!)* Ott is vannak - ahol megvannak. Nem kell ráereszteni a perzekútorokat, amitől Jóska fél, hanem megkérni az intézményeket, hogy egy másodelemzést végezzenek - boldogok lesznek, hogy végre valaki kíváncsi rá, mit tartanak a szekrényben.

Ezt tehát én a kabát és a gomb relációjában fontos dolognak tartom. Ugyanígy érdemes lenne végiggondolni, hogy amit kompetenciamérésnek nevez a tanév rendjéről

szóló rendelet, az hogyan harmonizálható azokkal a kíváncsiságokkal, amelyeket a NAT alkalmazásáról szeretne megtudni az ágazatért felelős minisztérium.

A negyedik oldal azért ennyit megér: ezzel úgy vagyunk, professzor úr, mint az egyszeri anekdotában, amikor küldi a gyerek a táviratot, hogy *(Felszólításként:)* „Apám, küldj még pénzt!”, és az apa felháborodik, hogy szemtelen gyerek, micsoda disznó, mikor az anya kiveszi a kezéből a táviratot, és azt mondja: Nem az van odaírva. - Hanem mi? - Azt kéri, hogy *(Kérlelve:)* „Apa, küldj még pénzt!” *(Derültség.)* Naná, hogy NAT-kompatibilis, hiszen a NAT szövegéből van idézve - legjobb tudomásom szerint az általunk vitatott, tárgyalt, taglalt, olykor bírált értelmező kisszótár a nemzeti alaptantervnek legalább annyira része, a kormányrendeletnek legalább annyira része, mint az összes többi betű, ami a nemzeti alaptantervben van. Ezt utólag ne kezdjük el bírálni, vagy ha elkezdjük bírálni, az nem más, mint a NAT revíziója - mármint a következő revíziója, hiszen ez a dolog elindult. Én az oktatási program és a pedagógiai program közti különbséget is tartom legalább akkorának, mint a „Nagy” szó és a „Trencsényi” szó közti különbséget, tehát aki nem diszlexiás, azért meg tudja különböztetni a kettőnk nevét is, meg a két jelző közötti különbséget is.

Komolyra fordítva a szót... *(Nagy József: Most esett le a húszfilléres, hogy diszlexiás vagyok. - Derültség.)* Te a kabátról beszéltél, én a nadrágot mondom.

Én akkor látom egészben ezt az anyagot, ha tudom - már többször kaptunk rá ígéretet, hogy megismerkedhetünk vele -, hogy a pilisborosjenői boszorkányműhelyben hogyan zajlik majd a fejlesztés. Úgy tudom, hogy már felállt valami - *(Derültség.)* -, de mi még nem tudunk róla, hogy ez hogyan működik. Nyilvánvaló, amire kíváncsiak vagyunk, hogy a programfejlesztés mechanikája ezt fogja-e szolgálni, vagy egy újabb autonóm kinövés. Tehát én mindenképpen szeretném, ha legalább megnyugtatnátok, hogy a kettő rendszerszerűen van végiggondolva.

Két lényeges célcsoport megszólítását hiányolom. Az egyik elhangzott, de szövegértési zavar volt professzor úr, nem ez a diszlexia. A diszlexiások a felsőoktatási intézmények szaktanszéki urai és úrasszonyai, akik biztos, hogy nem olvasnak Nemzeti Alaptantervet, azt sem tudják, hogy van - hallottak róla valamit harangozni. Az, hogy az ideológiájuknak megfelelően kedvelik, vagy nem kedvelik, az már nem is olyan egyszerű. Nekik kell kiadni egy nagy betűkkel, és olvashatóan, és kommentárokkal ellátott Nemzeti alaptantervet, hogy tudják, amikor a fizikát, vagy a középkor történetét tanítják - vagy egyszer már idéztem, méltatlanul fogom most mondani, hogy a Szabó Lőrinc korai nemi életét tanító egyetemi professzor is tudja -, hogy az hogyan viszonyul ahhoz, amit Nemzeti alaptantervnek neveznek. Tehát hangsúlyoznám, hogy túl azon, mint a pedagógusképzésről általában, ezeknek a tanszéki irodáknak a könyvtárát el kell látni a nekik szóló - didaktikusabban feldolgozott, mint a szülőknek szóló - Nemzeti Alaptanterv szövegváltozatával.

A másik kiemelt célcsoport, akik kifejezetten érdekeltek abban, hogy minőségbiztosítottan menjen végbe a NAT, azok szerintem a kerettantervek donorai és szerzői, akik azzal, hogy beadták a munkájukat, és megnyugodtak, hogy rendben van, nyomtathatják a tankönyveiket, attól még nincs rendben. Szerintem velük kell egy folyamatos kapcsolattartás, netán még a monitorozást is rájuk lehet bízni, hogy fussanak a saját kerettanterveik iránt, mert ebben ők keményen érdekeltek. Ezt a dolgot én belevenném a tervbe.

Végül még egy gombról ne feledkezzünk meg, mert a Sulinet-programmal is kompatibilissá kell tenni, hiszen megvan annak a veszélye, hogy ez egy teljesen szuverén kinövés, amelyiknek nincs se a tartalomfejlesztésben, se másban köszönőviszonya ezzel a dokumentummal, vagy legalábbis ez szövegszerűen nem jelenik meg. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Vágó Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Öt rövid dolgot szeretnék említeni azzal, hogy általánosságban ugyanaz a véleményem az anyagról, mint amit már többen elmondtak, én inkább csak a részletkérdésekbe mennék bele.

Felvezette a mondandómat Laci, mert megemlítette a kerettanterveket. Azt mondom, hogy meg kellene fontolni, hogy a NAT-implementáció hogyan kapcsolható össze a kerettantervi implementációval. Hihetetlen nagy költsége lenne az önálló kerettantervi bevalási vizsgálatnak, ugyanakkor pontosan tudjuk, hogy a jelenlegi NAT aligha irányítja közvetlenül az iskolai történéseket, ezeket a történéseket a legtöbb helyen a kerettantervek fogják megjárni. Arról én nagyon szívesen hallanék egy elképzelést, hogy mit gondol a minisztérium a kerettantervi implementációról, meg a kerettantervek bevalási vizsgálatáról.

A kicsit lerágott monitorozás, értékelés témájához szeretnék hozzászólni. Ennek a résznek a jelenlegi kifejtettségében nem tudom azt mondani, hogy lágy módszerek kellene, vagy kemények, vagy mind a kettő kell, ugyanis az egyes követéses formák funkciói nincsenek tisztázva, össze vannak csúszva, ugyanakkor rengeteg mindent várunk a dologtól. Ha kutatási jellegű információkat szeretnénk nyújtani Liskó Ica módjára, akkor nem tudom ugyanott értelmezni a diagnosztikus támogatás és segítség nyújtását, merthogy azzal feltuningoljuk azokat az iskolákat, amelyekről aztán objektív adatokat akarunk visszakapni. Ha az eredményesség mérésénél nézzük a dolgot, akkor engem például nagyon zavar, hogy a nemzetközi méréseket ezekben az iskolákban kívánjuk lebonyolítani. Azt gondolom, hogy ez persze technikailag sem lesz kivitelezhető, mert nem az egész iskolákat kellene bevonni a PISA-vizsgálatokba, de nagyon kellemetlen lenne, ha óhatatlanul valamilyen szempontból kirakatjellegű iskolákat emelnénk be a nemzetközi összehasonlító vizsgálatokba. A legtöbb helyen száz ilyenre van lehetőség, ez ki is meríti ezt a keretet. Tehát mezei iskolák kerüljenek bele ezekbe a vizsgálatokba. Azt gondolom, hogy ezt a részt még át kellene gondolni.

A harmadik dolog, amiről szeretnék beszélni, hogy mit érzek viszonylag gyenge pontoknak. Az egyik az, hogy bizonyos célcsoportok támogatásával és felkészítésével én is elégedetlen vagyok. Ez még nem hangzott el. Azt gondolom, hogy a fenntartókra, illetve az igazgatási apparátusra olyan jellegű feladatot hárít nagyon helyesen ez a NAT-implementációs terv - szakmai ellenőrzést -, amiről tudjuk, hogy a '93-as közoktatási törvény a fenntartókhoz delegálta, de igazából a legutóbbi kutatásunk is azt mutatja, hogy az iskolák ötven százalékában azért nem volt fenntartói szakmai ellenőrzés, mert a fenntartóknak hiányzik ehhez a kompetenciájuk. Azt gondolom, hogy erre a területre mindenféleképpen tenni kellene erőforrásokat.

Erőforrások, illetve finanszírozás. Több helyen nem látszik - Rózsa is említette -, hogy bizonyos feladatok ellátásának, bizonyos átképzéseknek milyen pénzügyi fedezete lesz a továbbiakban, de igazából számomra az sem világos, hogy az iskolákhoz, a fenntartókhoz tud-e ilyen címen valami pluszpénz kerülni. Szó van arról, hogy a költségvetés teremti meg ennek a feltételeit, de hogy ez a helyi költségvetés, vagy a központi költségvetés, az itt rejtve van. Azt gondolom, hogy ilyen tekintetben a finanszírozási rész megérdemelne egy kicsit árnyaltabb kidolgozást.

Nekem is eszembe jutott a Pócze Gábor-féle NAT-implementáció. Azt gondolom, hogy van egy olyan eleme, amiről itt nem esett szó, de érdemes lenne megfontolni. Ott egy szuperrevíziós testület létrehozása szerepelt a tervek között, ami ezt az egész folyamatot nyomon követné. Ott részletesen le van írva, hogy milyen formában történne. Azt gondolom, hogy az Országos Köznevelési Tanácshoz időről időre idekerülnek NAT-implementációval kapcsolatos dolgok, és az nem helyettesít egyfajta folyamatos rálátást és részvételt. Csak egy példát szeretnék említeni. Projektformában valósul meg szinte minden. Nekem az a tapasztalatom, hogy az ilyen típusú dolgoknál már a pályázati kiírás nagyon sok mindent eldönt. Biztos, hogy az OKNT-nek nem lesz sem ideje, sem kedve,

hogy pályázati szövegeket nézzen át, ugyanakkor nagyon fontosnak tartanám, ha lenne valamiféle szakmai kontroll.

A negyedik dolog, hogy ebben az anyagban ismét háromévente jelenik meg a NAT-felülvizsgálat. Legjobb tudomásom szerint, amikor utoljára tárgyalta ezt az OKNT, akkor fogalmaztuk meg, hogy a pedagógiai ciklushoz való igazodásképpen módosítsuk a törvényben háromról négy évre a felülvizsgálatot. Nem tudom, mi a magyarázata, hogy újra az eredeti elképzelés jelent meg.

Az utolsó: nagyon jónak tartom a végén a kommunikációnál a különböző célcsoportok számára készített NAT-okat, tehát például a szülők számára is. Nagyon támogatom, hogy készüljön el mindez a tanárképzők számára is. megmondom őszintén, adott esetben, bizonyos korosztályok esetében egyáltalán nem tartanám abszurdnak egy gyerekeknek szóló NAT-változat elkészítését sem, egy könnyen érthető változat elkészítését. Róluk szól, ők érintettek a dologban. Jó lenne, hogyha a helyi tanterveknek, helyi pedagógiai programoknak készülné olyan változata, amit a gyerekek képesek lennének megemészteni.

ELNÖK: Szeretném megkérdezni, hogy egyáltalán az első részhez hány hozzászólás van még. *(Jelentkeznek a hozzászólni kívánók. - Dr. Hoffmann Rózsa: Két mondatom van.)* Tehát öt, és utána következne a második rész. Volna az ellen kifogás, hogy most iktassunk be tíz perc szünetet? *(Közbeszólások. - Nagy József: Majd az első rész után, különben újra kezdődik.)* Akkor kérem, fogják rövidre. Itt többen jelezték, hogy csak két mondat. Én tudom, hogy nem két mondat... *(Dr. Hoffmann Rózsa: Kikérem magamnak! Én mondtam a két mondatot, és be fogom tartani.)* Igen, Rózsa, csak nem volt még szó a mondatok hosszúságáról. Én olvastam már Thomas Mannt, és tudom, nem biztos, hogy a rövidség... *(Közbeszólások.)*

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Tankönyv és pedagógusképzés - röviden.

Hol a tankönyv? Bebújt a programcsomag zsákjába. Gondolom-remélem, hogy ott mindenki meg fogja találni. A tervezők is úgy gondolták, hogy oda belefér. Nem is szeretem, ha a tankönyv nagyon kibújik, mert védeni szeretem a tankönyvet, és ha nagyon kidugja a fejét valahonnan, akkor ütök. Jobb tehát, ha ott van. A kerettantervekben úgyis bőven benne voltak a tankönyvkiadók. Már itt van az első programcsomag, amit kiadó csinált. Úgy is részt fognak venni a kiadók ezekben a munkákban - csak ne üssük akkor őket, amiért részt vesznek! Nekem ennyi elég.

Ami a pedagógusképzést illeti, én jobban örülök annak, hogy kihagyták, és nem adnak okos tanácsokat nekem, mint pedagógusképzésben dolgozónak. Tudjuk a kötelességünket: megvan a NAT, megvannak a dokumentumok, és pontosan tudjuk, hogy mit kell majd tenni. Hogyha megszabták volna, hogy mit hogyan csináljunk, én azért lettem volna egy kicsit mérges. Meg fogjuk tudni oldani a pedagógusképzés javítását.

Egyébként egy mondat erejéig arról: én nagyon-nagyon örülök annak, hogy Gáspár Mihály tanár úr itt ül, most már rendszeresen, közöttünk, és hozzászól. Mennyivel gazdagodtunk azáltal, hogy egy ilyen neves rokonintézménynek a képviselője jelen van - ahogy valamikor én javasolni akartam, hogy hívjuk meg. Ez tehát megtermékenyítő hatású dolog, hogy ő itt van.

DR. SZABADOS LAJOS: Tisztelt Tanács! Azzal szeretném kezdeni, hogy egy ilyen anyagot sokféleképpen el lehet készíteni. Én el tudnék képzelni másfajta szerkezetűt is, de ez egy olyan anyag, ami elfogadható abból a szempontból, ahogy a szerzők ezt elképzelték.

A másik dolog az, hogy a tankönyvbizottság foglalkozik ezzel a helyzettel. Az az időszak, amikor a központi tantervhez - ha szabad így fogalmaznom - kellett a tankönyvet

igazítani, hálás időszak volt: most keressük a lehetőségét annak, hogy – kerettanterv, helyi tanterv - hogyan tudjuk majd beazonosítani.

A harmadik dolog röviden a pedagógusképzés. Elég régóta pedagógusképzésben dolgozom. Nekem ugyanaz a tapasztalatom, mint amit Gáspár kollégám is elmondott: a szaktanszékek felkészültsége rendkívüli módon gyenge. Szeretném azt is hozzátenni: vannak pedagógia tanszékek, ahol sajnos ugyanilyen gyenge a produkció. Ez a kompetencia rendkívül fontos, hogy a pedagógia szakosok, a pszichológusok tudatába átmenjen - mert szerintem nem ment át.

Szeretném azt is elmondani, hogy azért még mindig élnek azok a szaktanszéki kollégáink - elismert, általam is nagyon tisztelt emberekről van szó -, akik velem mindig úgy tárgyaltak, hogy „Miért, te azt hiszed, hogy a pedagógia: tudomány?” - és ezt ők halálosan komolyan gondolják.

Irénkével beszélgettünk egyszer, és azt mondta, hogy még az óvó-tanítóképzésben ebből a szempontból hálás a helyzet a tanárképzőkhöz, főleg az egyetemekhez képest. Szeretném elmondani, hogy ma már a tanító- és óvóképzésben sem tanítóképzési és óvóképzési szakemberek csak a főigazgatók, hanem más stílusú emberek is vannak, akik nem tekintik ezt ilyen fontosnak. Hadd mondjam, hogy rendkívül nehéznek látom az átállást. Csak egy példát mondok: nálunk irodalomtörténetet tanító tanárok vannak, akik ezt halálosan komolyan veszik. Nem tudom, hogy a magyar nyelv és irodalom készségalkításában, képességfejlesztésében mit tudnak majd tenni a tanítóképzésben. Tehát komoly a helyzet, és erre az illetékesek figyelmét szerettem volna felhívni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Hoffmann Rózsa!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Első mondat. Szeretném Nagy József tanár úrnak és a többieknek is mondani, hogy az iskolák meglátogatása nem vegzálás - ezt kellőképpen alátámasztja az a program, amely kétszáz iskolára terjed ki, és, mint mondtam, dokumentáltan, hitelesen olvasható.

A második mondatom pedig: a hozzászólások meggyőztek arról, hogy az egész közoktatás ellenőrzési vagy monitorozási vagy értékelési rendszere egy olyan külön csomag lenne, ami megérné egy misét, hogy az Országos Köznevelési Tanács erről tárgyaljon.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen - mind a pontosságát, mind a tartalmát.
Kelemen Elemér!

DR. KELEMEN ELEMÉR: Ez a második, és reményeink szerint - a diskusszióból nyilvánvalóvá vált számomra is - talán sikerrel kecsegtető nekifutás a magyar közoktatás tartalmi szabályozásának, nagy szabású és új típusú reformjának. Hogy ez implementáció-e vagy annak a továbbfejlesztése, és egy minőségbiztosítási, minőségfejlesztési rendszernek a körvonalazódása, erről megint lehetne vitákat folytatni, de azt hiszem, szükségtelen. Egy biztos, hogy ez a dokumentum - és igent mondom rá - átfogó, átlátható perspektívákat nyújtó terv ennek a rendkívül kényes, és reményeim szerint a pártpolitikai programok fölé növvő, valóban nemzeti ügynek a kezelésére.

Ami külön megnyugtató számomra, hogy ez a tíz-egynéhány éves perspektíva átgondolt és nyugodt tempót garantálhat az érintettek, a résztvevők számára.

Nem bonyolódna bele azokba a bizonytalanságokba, amelyek számomra a mai nap folyamán hol tovább sűrűsödő, hol tisztuló homályokat jelentenek az értékelési, monitorozási kérdésekkel kapcsolatban. Azt írtam le - Rózsa a számból vette ki -, hogy ezzel érdemes lenne külön mise keretében foglalkoznunk.

Két megjegyzés még a továbbiakban:

Ennek a dokumentumnak a párjaként rendkívül fontosnak gondolnám a pedagógusképzés részvételének, beavatásának hasonló jellegű stratégiai tervét kidolgozni, mert az a több évtizedes probléma, hogy nincs átlátható és átjárható kapcsolat a lépcsőház különböző szintjei között. Nem tudom, hogy létrejött-e az emeletközi bizottság ezeknek a problémáknak az áthidalására, de e nélkül az érdemi kommunikáció nélkül reménytelen vállalkozásnak tűnik az egész akció. Nem akarom konkrét példákkal szaporítani a romló tapasztalataimat, akárcsak saját szűkebb szakterületem alapján is.

A következő megjegyzésem, hogy jó, hogy szerepel itt egy kommunikációs stratégiai terv, de ezt az elhangzott hozzászólások alapján is jóval differenciáltabban, célzottabb programok keretében gondolom használhatóvá tenni.

Végül két abszolút rövid megjegyzésem lenne. A lépcsőzetes bevezetés egyfajta perspektívákat és kompromisszumokat elősegítő megnyugtató megoldás, de tartok attól, hogy ha túl merev rendszerként képzeljük el, nem elég diffúzzá, akkor a NAT szellemisége nem hatja át eléggé az oktatási rendszert. Tehát azoknak a megoldásoknak a keresését is fontosnak tartom, hogy aki tíz év múlva kerül sorra, az ne tíz év múlva gondolkodjon a NAT szellemiségében, hanem a folyamatos beavatás keretében váljon rugalmasabbá ez a rendszer.

Homály és bizonytalanság számomra - valaki érintette már - az egésznek a finansiális háttere. Nem tudom, hogy a Nemzeti Fejlesztési Tervvel hogyan kapcsolhatóak majd össze ezek a lépések, akárcsak ha a pedagógusképzés átalakulásának problematikáját említem is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Trencsényi László következik, és ezzel vége az első körnek.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Csak annyit mondanék, hogy a végén a kommunikációs tervben szerepel a NAT különböző európai nyelveken való kiadása. Fordítva nem lenne-e legalább ennyire érdemes, tehát a különböző külföldi NAT-ok legalább szemelvényezett magyar kiadása. Itt vita is volt Vekerdyék között, hogy hány oldalas a dán vagy a svéd, már nem tudom... *(Közbeszólás: Norvég.)* - tehát a norvég NAT. Jusson el a magyar közolvasóhoz ez a szöveg, mert szerintem rengeteget segítene.

NAGY JÓZSEF: Ha nálunk lefordítják a miénket, az már jó lesz.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tíz perc szünet következik.
(Szünet: 11.43 - 12.00)

ELNÖK: Folytatjuk az előzetesen megbeszéltek szerint. Most a második részhez, a táblázatos részhez kérek rövid észrevételeket. Elsőként mindjárt Hadházy Tibi, akinek megígértem még a szünetben. Utána Nagy József, Szenes, Karlovitz - egyelőre nincs több.

DR. HADHÁZY TIBOR: Tisztelt Elnök Úr! Valóban a második részhez terveztem, hogy hozzászólok, ezért is köszönöm a lehetőséget. Jóllehet, kapcsolódhattam volna már a korábban elhangzottakhoz is, ezért utalni tudok csak néhány, előttem szólóhoz kapcsolódóan azokra a gondolatokra, amelyek elhangzottak. Amit mondani szeretnék, az a NAT és a pedagógusképzés kapcsolatrendszerébe helyezendő, amely megjelenik az Oktatási Minisztérium implementációs feladatai című sorban, nevezetesen 2004 decemberében, illetve 2005 decemberében olyan két tennivaló-megjelölés kapcsán, amihez mindenképpen szeretnék néhány mondatot hozzáfűzni.

Nagyon helyénvaló értékítéletek hangzottak el - mint ahogy azt említettem - a NAT és a pedagógusképzés kapcsolatáról, különösen Gáspár kolléga úr szavai jutottak el mélyen

hozzám. Ezt szeretném erősíteni egy kicsit, csak azért, hogy a bizottságunk is eléggé érzékelje - bár gondolom, hogy ezt talán fölösleges is volt mondanom -, illetve, hogy ha véleményezési jogunk van ennek kapcsán, akkor ez a vélemény megjelenhessen, vagy, ha úgy látjuk, hogy e testület által nagyon bölcsen életre hívott pedagógusképzési albizottság külön is foglalkozzék a témakörrel, akkor én ezt most tisztelettel javasolni szeretném.

Két területet ígértem, ehhez a két területhez a konkrétum a következő:

2004 decemberében az OM feladatai között szerepel a képzési követelmények áttekintése, és hogy mi vizsgálandó meg, megfelelnek-e ezek a NAT igényeinek, a szükséges változtatások megtétele. A szükséges változtatások megtétele érdekes elsősorban, hiszen a képesítési követelmények átdolgozása folyik - képzési kereteknek fogják talán hívni. A képzési keretek kidolgozása szakmai grémiumok feladata. Pillanatnyilag én úgy érzékelem, hogy talán mindannyian tudjuk, hogy ezek a grémiumok a felsőoktatási intézmények dékánjai által életre hívott és működtetett testületek, következésképpen tehát a szükséges változtatások megtételére természetesen direkt módon az Oktatási Minisztériumnak nem lesz lehetősége, hiszen ez más csatornán folyik - vagy inkább azt mondanám, hogy most kezdődik. Nem is tudom elválasztani a második, 2005 decemberében esedékes központi feladattól, ami a NAT-tal kapcsolatos tartalomfejlesztés elősegítését határozza meg. Megállva egy pillanatra, ezt még részletesebben szeretném.

Számtalan Bologna-bizottság működik. Folyik a közoktatás és a felsőoktatás párhuzamos korszerűsítése, átalakítása - erre már utalás történt. Számtalan Bologna-bizottság működik. A Bologna-bizottságok - ez már hivatalosnak tekinthető - a tizennegyedik változatánál tartanak a bemeneti oldal megfogalmazásában, és akkor teljesen jogos az az észrevétel, amely előttem már elhangzott: a NAT műveltségterületei a pedagógusképzés oldaláról ebben a tervezetben csak nagyon szegényesen jelennek meg, egyesek teljesen hiányoznak. Nincs szó nemcsak az informatikáról - ez elhangzott -, de például a háztartástanról sem, amely egy fontos műveltségterületként jelenik meg. Nem jelenik meg ma a környezettan, nem jelenik meg az ember a természetben, mondjuk egy természettan tantárgy keretében stb., stb. Magyarul tehát a NAT a felsőoktatás pedagógusképzési részének átalakításában nem átütően jelenik meg.

Továbbmegyek. Azok a próbálkozásoknak a szakmai fogadtatása, amelyek ebben az irányban elindultak, enyhén szólva vegyes, de inkább azt mondanám, hogy elmarasztaló. Nem is értik az elbírálók - és ezt szeretném itt most akár nevesíteni is -, hogy minden egyes B, illetve M képzésnek akkreditáción kell átesni. Az akkreditáló testületek százalékos arányokat, minősítettséget és feltételrendszert vizsgálnak, és olyan tárgyak megjelenése, mint például a környezettan, vagy mint a háztartástan, vagy mint a természettan, még gondolati szinten vagy a kezdeményezés szintjén is mosolyt fakasztóak a körükben. Azt kérdezik: „Ez mi? Ez az az ember, aki nem ért semmihez?”

Azt szeretném viszonylag csendesén, de nagyon markánsan exponálni, hogy a minisztériumnak valóban ki kell dolgoznia egy stratégiát, nekünk, ha szükséges, ezt jelezni kell az összefoglalóban, vagy foglalkozni a pedagógusképzési albizottságunkban ezzel a kérdéskörrel. Nem azt követni, hogy mi jelent meg, mert a képesítési követelményeket nem a minisztérium készíti. Lehet konstatálni, hogy van benne vagy nincs benne, de a szakmai szféra ezt nem fogja fő szempontként szem előtt tartani. Az lenne tehát véleményem szerint a fontos, hogy ennek úgy adjunk hangot, hogy a most a közoktatás átalakításával párhuzamosan folyó felsőoktatási átrendeződésben megjelenjék a pedagógusképzésben a pedagógusok képzésének olyan területrendszer, amely pillanatnyilag nincs.

A másik már csak egymondatos megjegyzés: a pedagógus-továbbképzéseknél is szívesen venném, ha még markánsabban jelenne meg mindaz, ami itt le van írva - most visszaugrok egy kicsit az első részre, csak ott nem akartam szót kérni -, hogy olyan megrendelői igények jelenjenek meg a minisztérium részéről, amelyek a NAT implementációját segítik. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Következik Nagy József.

NAGY JÓZSEF: Kedves Kollégák! Egyetlen kérdéssel kapcsolatban kértem szót, nevezetesen ennek a táblázatnak az értékelésével kapcsolatban vannak gondjaim. Elviek. Mások gondolatmenetét folytatnám tulajdonképpen. Amikor én ezt elolvastam, a régi tantervek bevezetési menetrendje jutott eszembe: ekkor ez történik, ekkor ezt parancsoljuk, ekkor ez következik. Bizonyos értelemben szükség van például az intézkedések tervére, menetrendjére, de például ha most lenne egy jó képességfejlesztő programcsomag a középiskolák vagy a felső tagozat számára, akkor azzal várjunk-e a majdani, megfelelő időszakra, ha odaérünk, ami elő van írva. A képességfejlesztés bizonyos értelemben független az aktuális tantervektől. Ismerik ezeket a fejlődési görbéket, amelyek húsz évvel ezelőtt is ugyanolyan jellegűek voltak. Ez egy más dolog.

Ebből következik a javaslatom, hogy magát az alapkoncepciót, az alapgondolatot, vagy az alapközérzetet, ami ezt irányította, módosítsuk egy kicsit. Gondoljuk meg, hogy azzal kezdődik, hogy NAT-start. Hányadszor kezdjük ezt már újra? Nem most kezdődik a világ. Benne van már mióta a törvényben. Ezt ne használjuk, húzzuk ki, mert félreértés lesz. A szemléletmódja is más, hogy hopp, és most kezdődik minden, eddig nem történt semmi.

A másik dolog a sokat vitatott implementáció. Ez ügyben közben elkezdtem törni a fejem, hogy mi bajunk van nekünk ezzel a fogalommal. Egyszer Icéra rá is bólintottam, hogy igazad van, használjuk, de aztán, ahogy mondtátok sorban a véleményeteket, rájöttem, hogy tényleg alapvető probléma van ezzel a fogalommal. Tulajdonképpen miről van szó? Ha lazábban akarunk hozzányúlni ehhez a kérdéshez, és hamarabb is megengedjük, hogy használjuk a NAT-ot, akkor applikációról van szó. Én a címet úgy változtatnám meg, hogy a Nemzeti Alaptanterv alkalmazásának terve - ezt valaki mondta. *(Dr. Trencsényi László felé:)* Te beszéltél erről? *(Közbeszólás: János.)* Tehát ehhez egészen közel álló valami ilyesmit mondott, és ezzel ki tudjuk löni a hagyományos, erőszakos bevezetést, a lépcsőzetességet, és lehetővé válik, hogy tényleg alkalmazzuk a NAT-ot. A NAT-ot alkalmazni lehet, és ennek érdekében csinálunk kerettanterveket, csinálunk programokat, és sok minden mást, hozunk intézkedéseket is, aminek meg lehet a terve, és még nem a bevezetés, hanem a folyamatos kiterjesztés, vagy ha valami jó szót kellene találni, hogy ne idézze a régi megoldási menetet, a bevezetés fogalmát. Tehát kell valami ütemterv, de az ne az egészre telepedjen rá.

Tehát megismétlem, hogy húzzuk ki a NAT-startot, és ezt a címet módosítsuk, még hozzá egy olyasmivel, hogy a Nemzeti Alaptanterv alkalmazásának terve. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Szenes György következik.

DR. SZENES GYÖRGY: Mivel nem vagyok filosz, tőlem ilyen etimológiai jellegű értelmezés eléggé nehezen vehető, de azt gondolnám, ha már ennyire belemegyünk, hogy hogyan hívják ezt a micsodát, akkor legyen az elterjesztés terve, az elterjesztés stratégiája. *(Az elnök bekapcsolja az erősítőt.)* Bocsánat. Nem volt olyan fontos, azért nem nyomtam meg valószínűleg.

ELNÖK: Én kapcsolalak ki.

DR. SZENES GYÖRGY: Ezt már megszoktam. *(Derültség.)* Bocsánat!

Tehát az elterjesztés stratégiája lenne tulajdonképpen, mert azt szeretnénk, hogy belemenjen valahogy a köztudatba. Ha az implementáció annyira zavar itt minket, akkor legyen elterjesztési stratégia, elterjesztési terv.

Mivel én általában racionálisan próbálok gondolkodni, ezért nekem tetszik ez a fajta munkaterv jellegű dolog, mert ez mindenki számára megmondja, megmutatja, előre látható egy folyamatábrán, és ha nagy falunk lenne, akkor 2006-ig húzhatnánk itt körbe a tanácssteremben, hogy mikor milyen tevékenységek vannak. Számomra ez szimpatikus. Van egy pár dolog, ami ismétlődik, és azokat lehet még egy kicsikét sminkelgetni, de alapvetően ezt én fontosnak tartom.

Amit viszont nem tudok magyarázni, hogy a 26. oldalon „Az implementáció feladatai a szakképzés területén” című regényben, az ottani egynéhány oldalon miért az szerepel, hogy 200... Gondolom, hogy időpontot nem mond, pedig az annyira egyértelmű, hogy itt mit kell tenni. Talán a két emelet között kellene beszélgetni egymással, hogy mikor mi a teendő. Azt gondolom, hogy azon az államtitkárságon vannak olyan kedves kollégák, akik a Nemzeti Fejlesztési Tervben dolgoznak. Egyértelmű, hogy a közismerettel és a szakmai előkészítő tantárgyakkal mit kell csinálni, hogyan kell ezeket egymásra építeni, és a 200... egy kicsit többet érdemelne - jobban átgondolva, és ütemezve. Ha sajtóhiba, akkor elnézést kérek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Nagyon röviden én csak egy kérést vagy ajánlást szeretnék tenni, hogy mentsük fel az iskolákat, a pedagógusokat attól a szorongástól, hogy teljesíthetetlen követelmény szerepel ebben az egyébként kitűnő programtervben. Én híve vagyok annak, hogy így lebontva és vázaltszerűen megvan ez, csak hogy ez még nem jelent meg, most van a nyomdában maga a Nemzeti Alaptanterv.

A második, hogy a kerettantervek, amelyek ugyancsak még rajta vannak az interneten, de még nem mentek ki, hivatalosan a Közlönyben nem jelentek meg, nem tudtak megjelenni...

ELNÖK: Bocsáss meg János, de a NAT megjelent már régen a Közlönyben. *(Dr. Szenes György: Már több hónapja. - Zaj.)*

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Köszönöm, akkor el voltam varázsolva. A kerettantervekre gondolkodom, és ezt szükséges használni a pedagógiai programok felfrissítésére.

Legalább valamilyen felmentésszerű dolgot gondolnék - itt a határidő április, május -, hogy esetleg ott lehetne egy hónap haladékot adni, és akkor minden rendbe jönne. Igaz, hogy az iskolák többsége megcsinálta természetesen anélkül is, és leadta, de anélkül csinálta meg, hogy a kezében lettek volna ezek a jó dokumentumok, mert meggyőződésem, hogy jók, vagy pedig lehetne egy olyan lehetőséget adni, hogy ha a nyár folyamán ezek megjelennek, és ezáltal módosítást kérnek, akkor legyen lehetőségük, hogy még azt a kis módosítást megtegyék.

Azt szeretném, hogy ha ezek a jó dolgok megszülettek, valóban be tudnának menni az iskolákba azáltal, hogy valami kis enyhítő ajánlást adna a minisztérium az iskoláknak, a fenntartóknak. Tehát ez egy ilyen barátságos és indoklásszerű dolog lenne, nem egy rendelet, hanem egy enyhébb valami. Itt feszültséget érzek. Érzékelem az iskolák kínlódságát. Az, hogy tulajdonképpen ez a megoldás, ez a helyzet, erkölcstelenséghez is vezet, mert az iskola esetleg összecsapja, és úgy adja be, hogy nem igazán gondolja át ezt a dolgot. Be lehet adni mindent, de nem egészen jó így. Ez az egy megjegyzésem lett volna.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Liskó Ilona!

LISKÓ ILONA: Nem akartam már szólni, ezért gondoltam, hogy elintézem, de nem sikerült. Hadházy Tiborhoz szeretnék kapcsolódni, mert én is azt gondolom, hogy ez

most egy kivételes pillanat arra, hogy a pedagógusképzés, mármint a felsőoktatási reform és a közoktatási reform tartalmilag összekapcsolódjon. Ha most egy ilyen pillanat van, akkor ilyen tehetetlenségi alapon ezt nem kellene elmulasztani. Itt még az iskolák nem tudom, micsodája is benne van ebben a nagyon alapos tervben - amit én helyeslek, mert így kell csinálni, mert ha egy ilyen nincs, akkor aztán végképp nem lesz semmi, ennél keményebbet is el tudnék képzelni -, de valahogy a pedagógusképzésnek nincs fejezete. Az borzasztóan sürgős lenne, hogy létrejöjjön. Ha nem tudjuk, hogy hogy kell ezt az együttműködést megvalósítani, csináljunk egy bizottságot. Van itt két nagyhatalmú szervezet: az FTT meg az OKNT. Mindkettő azt akarja, hogy ez a két fejlesztés összekapcsolódjék. Nem tudom elképzelni, hogy annyira - bocsánat! - impotens lenne ez a két szervezet, hogy nem tud egy közös fejlesztő bizottságot összehozni, ami öt-hat olyan emberből áll, akik ezt a két területet jól ismerik, okosak, és ki tudnak dolgozni egy fejlesztési stratégiát erre, tehát egy együttműködési stratégiát, és be tudjuk tenni ide, amit Hadházy Tibor hiányolt, hogy mit is kellene csinálni konkrétan a pedagógusképzés fejlesztésének ügyében ahhoz, hogy a két terület szinkronba kerüljön egymással.

Az OKNT-nek erre csinálnia kellene egy javaslatot vagy egy bizottságot - ezt akartam Ferinek sügni, hogy már ne kelljen hozzászólnom. Valamit nekünk kellene kezdeményeznünk formálisan, hogy ez történjék meg. Nem tudom elképzelni, hogy ez nem tud sikerülni, ha mindenki akarja.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A megszólíttatás jogán mondom, hogy bennem már régen érlelődik, de a Hadházy hozzászólása nyomán egész határozott formát öltött, hogy a pedagógusképzési bizottságnak - sajnos, Brezsnay Laci ma nem tudott itt lenni - egy haladéktalan, rendkívüli ülését fogom kezdeményezni, amelyen kidolgozzák azt a tervet, ahogyan az FTT-vel vagy egyáltalán a felsőoktatási területekkel konzultációt vagy valamilyen formát kitalálnak. Biztos, hogy ez benne lesz abban, amit én a rezümében szeretnék, illetve amit kezdeményezni fogok.

Még egy pillanat, közben a fülembé sügták - ma ilyen fülbesúgós nap van itt -, hogy Vass Vilmosnak haladéktalanul el kell mennie, mert más késésben van. Megszakítanám most a hozzászólások rendjét, hogy Vili elmondhassa.

VASS VILMOS: Megvárom a végét. *(Közbeszólások: Nincs több! Vége van!)*

ELNÖK: Nincs több hozzászólás? *(Nincs jelzés.)* Akkor most Vass Vilmosé a szó.

VASS VILMOS: Köszönöm szépen, elnök úr. Nagyon rövid szeretnék lenni.

Az anyagot kidolgozó munkabizottság nevében szeretnék három nagyon apró észrevételt tenni.

Mindenekelőtt nagyon köszönöm azokat a pozitív, konstruktív szakmai észrevételeket, amelyekről úgy gondolom, beépítjük az anyagba. Egyértelmű a jelzés, a kíváncsi az OKNT részéről, és a fogadtatása is az anyagnak. Úgy gondolom, a távollévők nevében is nyugodtan mondhatom.

Ugyan nem tettük a címlapra, hogy „In memoriam Pócze Gábor”, mert nem ez a műfaja az anyagnak, de a legelső munkabizottsági ülésen a munkában részt vett bizottsági tagok megkapták azt az anyagot, amit valószínűleg jól is ismernek. Csak éppen azért, kapták meg, hogy látsszék, valóban volt, van egy folyamatosság a NAT implementációjában. Ezt jelzi Pócze Gábor munkaanyaga is, amit egyébként akkor Báthory Zoltán felkérésére, úgy tudom - ezt jelzi is az Új Pedagógiai Szemlében megjelent vázlatos, rövidített anyag is -, hogy ezt meg is tárgyalta egy szakmai grémium. *(Dr. Szenes György: Nálunk is volt.)* Itt is volt tehát ez az anyag.

Nagyon örülök, ha kiderült az anyagból, hogy készítése során felhasználtuk Pócze Gábor munkaanyagát.

A harmadik ahhoz kapcsolódna, ami a nemzetközi know-how-nak, a nemzetközi tanterveknek, illetve tanterveknek a behozataláról elhangzott. Szeretném jelezni, hogy a Nemzeti Fejlesztési Terv során a boszorkányműhely működtetésénél beterveztünk egy olyan elemet - ha úgy tetszik, indikátort -, hogy mindazon nemzetközi tapasztalatok becsatornázása a költségvetésbe szakmailag nagyon fontos lenne. És ez sincsen magyar hagyomány nélkül. Mert ha a tisztelt jelenlévők visszaemlékeznek A tantervelmélet forrásai 15. számában anno Szébenyi Péter Tananyag-, tevékenység- és teljesítményközpontú tantervi elemeket közölt egy rövid bevezető után. Most tájékoztam A tantervelmélet forrásai című sorozat sanyarú helyzetéről, de úgy gondolom, annak nyomdokain, annak előremutató tapasztalataiból építkezve nagyon fontos és előremutató elem lenne, hogy a fejlesztéseknél azokat a nemzetközi tapasztalatokat behozzuk - és külön köszönöm, hogy ez az észrevétel is elhangzott.

Köszönöm, ennyit szerettem volna elmondani.

ELNÖK: Köszönjük. Friss Péteré a szó.

FRISS PÉTER: Köszönöm szépen. Az ember a ritka dolgokat gondosan megőrzi, ezért szeretném megköszönni a dicséreteket, mert azt gondolom, néhány alkalommal már volt lehetőségem az OKNT előtt nem feltétlenül csak dicsérő szavakat hallgatni. Tehát csak visszaigazolni szerettem volna, hogy ilyen jó érzéseket is feljegyez magának az ember.

Mivel nagyon sok olyan javaslat hangzott el, ami nemcsak végiggondolható, hanem végiggondolandó is, ezért ezekre nem szeretnék kitérni. Néhány apró pontosítást szeretnék csak a testület számára visszaidézni.

Az egyik, hogy a szóhasználatunk nyilván nem közömbös. Akár a címre gondolok, akár másokra. Olyan szempontból sem az, hogy folyamatosan a NAT háromévenkénti felülvizsgálatáról beszélünk, miközben a törvény úgy szól, hogy a miniszter legalább háromévenként értékeli a NAT bevezetésével és alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokat, és szükség esetén kezdeményezi a változásokat. Ez egy lágyabb megfogalmazás, és nagyon fontos, hogy ehhez megfelelő tudásunk legyen. A monitoring, a különféle mérések, kutatások nyilván ebbe az irányba és ezt is meg kell alapozzák.

A másik ilyen elem az éppen a mérések, értékelések, monitoring, az egész folyamat követésének fontossága, ezt szeretném én is hangsúlyozni. Azt gondolom, ez igaz az iskolák szintjén, és igaznak kell lenni a gyerek és az osztály szintjén is, és ezek más-más metszetei a dolgoknak, de mindegyikre nagy szükség van. Amikor hozzáadott értékről beszélünk, engem régóta foglalkoztat, tudnánk-e egyszer vizsgálni a hozzá nem adott értéket, és a hozzáadott értéktelenséget is az iskola munkájából - mert azt gondolom, így lenne teljes a kép, hogy azokat a potenciális lehetőségeket, amik egy iskolában benne rejlenek, mennyire lehetséges bevinni az oktatás folyamatába, vagy éppen kizárni, hogyha hozzáadott értéktelenség is netán előfordul a magyar közoktatásban.

A másik ilyen - szintén kicsit jogi természetű - dolog, a Karlovitz úr hozzászólására reagálva: a pedagógiai program megváltoztatására bármikor van lehetősége az iskolának. Azért, mert vannak ilyen kötelezően elrendelt időszakok, ez nem zárja ki, hogy amikor esetleg egy iskola olyan tudás birtokába jut, olyan tapasztalat birtokába jut, vagy olyan eszközöket kap - például fejlesztett pedagógiai vagy oktatási programcsomagok, különféle fejlesztett, kompetenciákat erősítő eljárások -, akkor ennek alapján, függetlenül attól, hogy egyébként a tananyagtartalomban hol tart - és a tananyagtartalom azért lényeges, a tizenkét évet azért nem lehet ilyen szempontból megrövidíteni, mert akkor érettségi követelményekben nem tudnánk megjeleníteni, vagy olyan káosz lenne, ami nem lenne szerencsés... Ezzel együtt nyilván a módszerekben, a hangsúlyokban átalakítani van módja és lehetősége egy iskolának a saját pedagógiai programját, ne adj' isten, a saját gyakorlatát is. Ilyen értelemben a lehetőség bármikor fennáll.

Ha már az érettségiről szóltam. Lehet, hogy valami félreérthető. Ha az ember valamit olvas, leír vagy a leírásnak valamilyen módon részese, mindig fennáll a félreérthetőség esélye, de én az érettséggel kapcsolatban őszintén nem látom az itt jelzett problémákat. A 28. oldalon szerepel, hogy az érettségi és a NAT összehangolására az erre rendelkezésre álló tervek szerint 2009 szeptemberétől 2014 júniusáig egy elég hosszú időszak - lehet, hogy túl hosszú -, hogy a 2017. évi érettségi előkészítése megtörténhessen.

2017-ben mindenféleképpen, és független attól, hogy hány szintű az érettségi, mert nem ez a kérdés. Tartalmilag kell újragondolni, hiszen ha egy más felmenőrendszerű tantervi logika alapján építkezik az iskola, vagy az oktatási rendszer, akkor biztos, hogy 2017-re szükséges az érettségi újragondolása. Én nem merném megelőlegezni 2004-ben a 2017-es érettségi tartalmát, ennyire nem vagyok bátor, de azt gondolom, hogy nem vitatható annak az indokoltsága, hogy ennek a felülvizsgálatára egyébként is szükség van. Szerintem sem olyan nagy baj, ha ilyen ütemezett módon is szerepelnek ezek a feladatok, ezek a tennivalók a programban.

Kapcsolódik a NAT-start vagy NAT-implementáció, vagy -alkalmazás... Az alkalmazás nekem nem elég aktív fogalom, hogy a NAT bevezetésének, alkalmazásának vagy elterjesztésének a folyamata. Nem olyan könnyű új szót találni, de nyilván érdemes rajta töprengeni. Ez nyilván egy elég összefogó anyag, ebből következően is nagy értéke van az itteni vitának, nagyon sok ötletet csiszol és csihol ki, és azt gondolom, hogy ezek a javaslatok, ezek az ötletek nagyon fontosak.

Két dologra szeretnék még kitérni. Az egyik a pedagógusszakmával kapcsolatos megrendelés - mármint az, hogy a közoktatás részéről ilyen megrendelés legyen. Szeptemberre tervezzük, hogy az OKNT megvitátná, de hogy legyen idő, már a nyár elején szeretnék odaadni az anyag fontossága miatt „A pedagógusszakma fejlesztése és stratégiája” című dokumentumot, amiről azt gondolom, és remélem, hogy számos kérdésre választ adhat a viták alapján, és egyfajta megrendelésnek is felfogható lesz. Ugyancsak a jövő ülésen kerül sorra a Sulinova Kht. bemutatkozása, és remélem, hogy talán el fogja rendezni azt a biztos félreérthető olvasatot, amelyben tantárgyi követelményeknek tűnnek a megjelenő, a leírt mérendő diagnosztikus vagy más módon mérendő tudások, miközben alapvetően a kompetenciaterületekre irányuló oktatási programokról, oktatási programcsomagokról beszélünk. Itt van előttem a lista, hogy szövegértés, szövegalkotás többféle tantárgyban, matematikai logika többféle tantárgyban - alapvetően jellemzően a matematikában -, de szociális életviteli, illetve életpálya-építési kompetenciák megjelenéséről van szó. A következő alkalommal lesz mód erről részletesebben is tájékozódni, és megismerni ezt a programot. Ha ez félreérthetően van megfogalmazva, akkor nyilván pontosítani kell.

Ugyancsak egy nagy kérdés, és minden ilyen programalkotásnak a nagy kérdése, dilemmája a költség, a költségtervezés, hogy inkább a meglévő költségekhez kell igazítani a programokat, vagy pedig olyan programokat kell tervezni, amelyek adott esetben a forrásokat regulálják, vagy vonzzák egy-egy program megvalósításához. Ebből egy tapasztalatot hadd osszak meg önökkel. A házon belül készült egy stratégiatervezet - más területtel foglalkozó -, amely egyik nagy hibájának vagy problémájának gondolom, hogy nagyon leragad a mai NFT-hez, ezért amikor elindul néhány hónap múlva a 2007 utáni tervezési időszak, kevés választ tud arra adni. Azt szeretném, ha olyan programok alakulnának ki, amelyek a 2007-ben induló folyamatban, tehát a most induló tervezési folyamatban már meg tudnának jelenni, hogy az adott forrásokat abba az irányba tereljék majd, és ezeknek a céloknak a megvalósítását segítsék.

Arra elég nehéz választ adni ma, hogy 2008-ban, 2010-ben vagy 2009-ben - hogy közelebbi dátumot ne mondjak - mennyi pénz áll majd rendelkezésre. Ezért nem baj, ha rendelkezünk olyan stratégiákkal, vagy olyan hangsúlyokkal, amelyek a költségvetés tervezését befolyásolják, és nemcsak fordítva történik, hanem esetleg elméletileg ez is elképzelhető lenne.

Köszönöm szépen a nagyon sok javaslatot. Az a szerencse, hogy van egy munkabizottság, tehát velük együtt ezeket gondosan elemezzük, és azt gondolom, hogy nagyon sokban fog tudni gazdagodni a most már nem merem mondani, hogy milyen című anyag. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Felhatalmazást szeretnék kérni arra, hogy a gazdag vitából két kérdést vastagon szedve írjak majd le a közleményben, vagy esetleg úgy fogalmazzak, hogy kvázi határozat, vagy ha úgy gondoljátok, akkor nem kvázi.

Az egyik dolog, ami itt a legsúlyosabb ellentmondás, a Hadróczy Tibor által elmondott diszkrepancia a pedagógusképzés, a tanárok felkészítése és a NAT szellemisége között, és erre erősített rá Liskó Ilona. Úgy gondolom, hogy ezzel kapcsolatosan okvetlenül egy határozott, szakmailag megvitatott, egyelőre a beavatkozási lehetőségekkel nem törődő, tehát az egyetemi autonómia határainál nem megtorpanó javaslatot kellene kidolgozni az Országos Köznevelési Tanácsnak arra vonatkozóan, hogy a NAT bevezetésének, implementációjának - nevezzük, ahogy akarjuk - a sikere áll, vagy bukik azon, hogy akiknek ezt végre kell hajtaniuk, értik-e, hogy miről van szó, vagy azzal az elegáns apatikus szemlélettel söprik félre a tanárképzésre, pedagógusképzésre vonatkozó konzekvenciákat, mint ahogy erről nálam sokkal avatottabban Tibor szólt. Tehát szeretném a pedagógusképzési bizottság számára javaslatként megfogalmazni, hogy erről a felsőoktatási tudományos tanácsok közösen, sürgősen és haladéktalanul kezdeményezzenek egy tárgyalást, és tegyenek le az asztalra egy javaslatot.

A másik, amit utoljára érintett Friss Péter, és félszegen lappang a javaslatok között, hogy mi az anyagi fedezete ennek az egésznek. Erről természetesen azért nincs szó, mert nem lehet jóslatokba bocsátkozni, de az OKNT határozott véleményt formálhat arra vonatkozóan, hogy a pénzügyi ráfordításokban milyen prioritásokat tart fontosnak. Amikor legutóbb vitattuk a finanszírozás kérdését, akkor is felmerült már az, hogy a pedagógusképzés részben a bolognai folyamat már rávetülő árnyéka következtében, részben az egyetemi összevonással előnytelenebb helyzetbe került a korábinál, az érdekérvényesítő képessége valahol hátul kullog a szaktanszéken. Brezsnay Laci remek felsorolást mutatott fel erről.

Tehát én nagyon nyomatékosan a következőt javaslom, de talán határozati javaslatként szeretném megfogalmazni: Kérjünk arra vonatkozóan az Oktatási Minisztérium illetékeseitől - nem tudom, hogy a pénzügyi államtitkárt kell-e ez ügyben megszólítanunk - felvilágosítást, hogy ennek a NAT-implementációs folyamatnak, amelyet most tartalmában tárgyaltunk, milyen anyagi garanciái vannak. Le lehet írni dátumokat, és ki lehet utána jelenteni, hogy semmi, de majd meglátjuk, és akkor majd ehhez tartjuk magunkat, de hogy úgy tegyünk, mintha ez a probléma nem létezne, és a mi kompetenciánk csak addig terjed, hogy vágyakat fogalmazzunk meg, azt én kevésnek tartom.

Magyarán a határozati javaslatom úgy hangzik, hogy az Országos Köznevelési Tanács a minisztériumtól határozott és tételes választ kér arra vonatkozóan, hogy a mai ülésre beterjesztett NAT-implementációs tervzetnek mennyiben vannak meg az anyagi fedezetei, illetve milyen elképzelések vannak a minisztérium pénzügyi prioritásainak meghatározásakor arra, hogy az anyagi fedezetek biztosítva legyenek. Erre írásos anyagot kérünk, méghozzá a júniusi ülésre.

Itt most megállok. Van-e ehhez észrevétel, mielőtt szavazásra tenném fel a kérdést? Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Elnézést kérek, hogy utólag szólok, de azt gondolom, hogy az érettségi egy rendkívül fontos dolog. Amit a főosztályvezető úr mondott, teljesen igaz van a 28. oldallal kapcsolatban, de a 25. oldalon szerepel, hogy 2007: a NAT és az érettségi követelmények összehangolása: A NAT alapján az első átdolgozott érettségi

követelmények akár már a 2008. évi érettségien megjelenhetnek. Ha ez nyilvánosságra kerül, akkor bizonytalanságot hoz. Azért kérem, hogy ne csak a 28. oldalt, hanem a 25. oldalt is nézzük meg.

VASS VILMOS: Jó sok pont van a 2005. után.

ELNÖK: Köszönöm. Akkor a határozati javaslatomhoz van-e valakinek hozzászólása? *(Nincs jelzés.)*

Akkor szavazásra teszem fel a kérdést. Aki elfogadja azt, amit én javasoltam, tegye fel a kezét. *(Liskó Ilona: Mind a kettőt? - Nagy József: Mármost hogy mind a két kezemet? - Derülség.)* Az egyik volt határozati javaslat, a másik nem határozati javaslatként fogalmazódott meg. *(Szavazás.)* Egyhangú igen.

A másikkhoz nem kell felhatalmazás, mert elnöki hatáskörömben én felkérhetem a pedagógusképzési bizottságot arra, hogy ezt megtegye. Nem volt ezzel szemben ellenvetés.

Akkor ezt a napirendi pontot befejeztük. Köszönöm szépen a vitát.

Üdvözlöm az időközben a következő napirendhez megjelent vendégeket, és mert az előbb tartottunk szünetet, most szünet nélkül megyünk tovább.

Megkezdjük a második napirendi pont tárgyalását. Ugyanaz a helyzet, mint az előbbi esetben: véleményezési kötelezettségünk és jogunk gyakorlásáról van szó, tehát nem egyetértési jogunk gyakorlásáról.

Az előterjesztő Szentirmai László főosztályvezető úr, akit szeretettel és tisztelettel köszöntök. Megkérem, hogy amennyiben a vita megkezdése előtt akarna szólni az egybegyűltekhez, essünk túl rajta.

SZENTIRMAI LÁSZLÓ: Nagy tisztelettel köszöntöm a Köznevelési Tanács tagjait. Ami napirendi pontként is látható, amit önök is megkaptak: az országos szakértői, az országos vizsgáztatási, az országos szakmai szakértői és az országos szakmai vizsgálóelnöki névjegyzékről, valamint a szakértői tevékenységről szóló oktatási minisztériumi rendelet tárgyalása, illetve annak véleményezése. Röviden igyekszem összefoglalni az előzményeket, másrészt azokat a főbb változásokat, amelyek ezt a fajta rendeleti megfogalmazást tették szükségessé.

Nyilván ami az összefoglalóban van, nem kívánom részletezni. Gondolom, mindenki nagyon jól tudja, hogy 1999-ben jött létre a 42. számú OM-rendelet, amely rendezte az akkori követelményeknek megfelelő tökéletességgel és színvonalon a szakértői tevékenységet, illetve a szakértői névjegyzékkel kapcsolatos kérdésköröket. Ez természetesen a közoktatási szakterületre vonatkozik, a szakképzési szakterületre nem készült ilyen típusú jogszabályi szintű szabályozás. Önmagában is fölvetette, hogy újra kell gondolni, végig kell gondolni, hogy hogyan történjék meg a szakképzési területre vonatkozó, hasonló léptékű szabályozás megvalósítása. Ezért közösen készült a szakképzési szakterület, illetve a közoktatási szakterület munkájával, természetesen az OKÉV Vizsgaközpont bevonásával ez a rendelettervezet. Nem 42. rendelet módosítása lett, hanem a változások mértéke menet közben olyan nagyságrendűvé vált, ami szükségessé tette, hogy egy új rendelet kerüljön megfogalmazásra, mégpedig oly módon, hogy nagyon-nagyon sok elemében - sok elemében szó szerint, sok elemében pedig kis változtatással - átvette a 42. rendeletben megtalálható szabályozást, természetesen kiegészítve, részben megváltoztatva azt.

Nagyon sok észrevétel érkezett az elmúlt időszakban a szakértői tevékenységre, elsősorban a szakterületek vonatkozásában, a szakterületek szűkkörűsége vonatkozásában, annak kibővítése érdekében, továbbá a szolgáltatást igénybe vevők részéről elsősorban a tanügy-igazgatási típusú, tanügy-igazgatási, szakoktatás-igazgatási, területi, térségfejlesztési típusú szakértői tevékenységekkel kapcsolatban érkezett elég sok észrevétel a szakértői tevékenységet mint szolgáltatást felhasználó fenntartók részéről.

Ily módon került sor arra, hogy egy szerkezetében is újszerű szabályozás legyen: négy jegyzék egyedi szabályozása és a közös szabályok megfogalmazására készüljön egy ilyen típusú rendelet. Természetesen voltak korlátai a rendelet megfogalmazásának, így például a közoktatási törvény 101. §-a vagy a 277-es kormányrendelet több passzusa is behatárolta azt a mozgásteret, ahol lehetett változtatni az oktatási minisztériumi rendeleten.

Természetesen több véleményt kikértünk, és igyekeztünk széles körben véleményeket szerezni a 42. rendeletre vonatkozóan, illetve a módosítással, az új rendelettel kapcsolatban, függetlenül attól, hogy mind az eddigi föllebbezések, mind a szakértői észrevételek, fenntartói észrevételek tömkelege állt az elmúlt időszakban rendelkezésünkre. Így például többek között szakértőként fogalmaztak meg a rendelettel kapcsolatban észrevételeket a Független Pedagógiai Intézet szakértői, rajtuk keresztül az Alapítványi és Magániskolák Egyesülete részéről érkeztek észrevételek, a pilisborosjenői kht. szakértői, a Minőségfejlesztési Programiroda szakértői, de természetesen a jelenlegi bizottsági tagok véleményének is egy része eljutott hozzánk, elsősorban az OKÉV veszprémi regionális igazgatóságán, mint a szakértői névjegyzék gondozóján keresztül.

Az itteni, minisztériumon belüli szakmai egyeztetés főbb területei elsősorban az összeférhetetlenséggel, a szakértői tevékenység felfüggesztésével, illetve a tanügy-igazgatási típusú szakértői tevékenységgel kapcsolatos szigorítással kapcsolatban érkeztek, ezekkel kapcsolatban voltak a legnagyobb viták, erre ki fogok térni majd néhány gondolatban.

Melyek azok a főbb változtatások, amelyek - a már említett szerkezeti-strukturális változtatásokon kívül természetesen néhány pontosítást is szeretnék majd megemlíteni, pontosabb megfogalmazást -, amelyek a rendeletben feltétlenül említést érdemelnek?

A rendeletervezet szövegét végigvizsgálva több helyen látható, hogy nemcsak tartalmi kiegészítések, hanem pontosítások is szerepelnek benne. Így például ilyen típusú lényeges változtatás a szakterületekre vonatkozó 1. §, illetve azt megelőzően még az 1. § (1) bekezdése, ahol a korábbi megfogalmazásban a nevelési-oktatási intézményekben szakmai ellenőrzésben való közreműködésre jogosult szakértőkről beszélt a rendelet. Ez a rendelet a gyakorlatnak megfelelően kibővítette ezt a kört: szakmai ellenőrzésben, értékelésben és fenntartói döntés-előkészítésben való közreműködésre jogosult szakértőkről beszél.

A szakterületek köre is bővült. Elég nagy vita volt a szakterületekkel kapcsolatos bővítést illetően, hiszen jó néhány olyan új szakterület bekerült, amely eddig nem szerepelt, illetve voltak szakterületek, amelyeknek az elnevezése pontosításra került. Így például a b) pontban korábban az általános iskola kezdő szakaszában folyó nevelés-oktatás szerepelt, most az általános iskola bevezető és kezdő szakaszában folyó - tehát a tanítói képzettséget vagy ismereteket igénylő szakterületről van szó, amely a törvény szakaszolásának megfelelően került pontosításra.

Szintén pontosításra került a mostani l) pontban szerepelve, gondolatjelek között: „beleértve a szakiskolai, szakközépiskolai évfolyamokon folyó oktatást”.

Szintén csak pontosítás a törvény szövegének megfelelően, hogy a „fogyatékos” kifejezés helyett a „sajátos nevelési igényű” kifejezés került be, és a korábban ezzel együtt szereplő pedagógiai szakszolgáltatás önálló szakterületként történő megfogalmazására is sor kerül.

Az i) pontban szereplő nemzeti és etnikai kisebbségi nevelés és oktatás korábban is szerepelt. Néhány perccel ezelőtt az országos kisebbségi bizottságban volt szó ugyanerről a rendeletről. Az OKB kérte, hogy ez a terület pontosítódjon, és a megnevezés oly módon legyen pontosabb, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségi nevelés és oktatás a kisebbség és a szakirány megjelölésével. Tehát ezt kérte az OKB, és néhány perccel ezelőtt ebben foglaltak állást.

Szintén néhány szövegszerű pontosításon túl a minőségbiztosítás helyett a minőségfejlesztés elnevezést kapta a szakterület, és ezzel együtt a 17. § (2) bekezdésében

szerepel egy hatályon kívül helyezett passzus, a 2002/3-as OM-rendeletben került sor a törlésre, amely a két rendelet közötti kettősséget kívánja majd megszüntetni.

Szeretném kiegészíteni - most elnézést is kérek az OKNT tagjaitól, hiszen ők javasolták ezt, és természetesen bele is gondoltuk, csak nem került bele a nyomtatott szövegbe - a tantervi szakértői tevékenység önálló szakterületként történő megjelenésével. Ez benne van, belekerül, csak sajnálatosan a most kiadott anyagban ez nem szerepelt, ezért külön elnézést is kérek.

A szintén újonnan jelentkezett szakterület, szintén részben az OKNT kérésére: a hátrányos helyzetű - köztük különösen a roma - gyermekek, tanulók integrált nevelése, illetőleg nevelése és oktatása, együttnevelése.

Teljesen önálló, új szakterületekre is jelentkezett igény, ilyen például az uniós vagy közösségi pályázatírás és projektmenedzsment, mint szakértői terület; a térségi -kistérségi, megyei, régiós - tervezés és fejlesztés; az alternatív pedagógiák. Mivel még jó néhány egyéb szakterületre is érkezett javaslat, mindenféleképpen indokolt, hogy a bírálóbizottság esetében adjunk egy mozgásteret azzal, hogy esetleg ezeknek a szakterületeknek, mint be nem férő szakterületek számára egy egyéb kategóriák megnyitására is sor kerüljön.

Nem volt közvetlenül szabályozva a rendeletben az, hogy a szakirányok megjelölése hogyan történhet. Ezért került sor az ezt követő mondatban arra - az ötödik oldalon -, hogy a szakterületeken belüli szakirányokat a pályázó jelölheti meg, amelynek jóváhagyásáról a bírálóbizottság javaslata alapján a vizsgaközpont főigazgatója dönt. Ez a típusú szabályozás, a szakirányok szabályozása eddig nem szerepelt.

Természetesen nem részletezem külön, hogy a szakképzés, a későbbiek során a szakképzésre vonatkozó szabályok hogyan épültek be, hiszen ezek a szabályok újak, és jelen van a szakképzési területről Maurer Erika kolléganóm, aki nyilván az ezzel kapcsolatos kérdéseket, háttérgondolatokat el fogja mondani.

A változtatások közül még szeretném kiemelni a továbbiakat, és azt, hogy eddig az szerepelt benne, hogy az OKÉV dönt a névjegyzékbe való felvételtől. Ez pontosabb lesz, hogy a bírálóbizottság javaslata alapján a névjegyzékben a főigazgató, mint egyszemélyi felelős hozza meg a döntését, nem az OKÉV, mint intézmény, de belekerült az is, hogy a bírálóbizottság javaslata alapján.

Bővült az is, hogy a pályázatnak mit kell tartalmaznia. Pluszként jelentkezik az is, hogy meg kell jelölnie a pályázónak, hogy mely szakterületre, illetve vizsgáztatási területre kéri a felvételt.

Lényeges vitapont volt az, ami a 2. § (4) bekezdésében található, és amely új szabályozás - különösen annak c) pontja -, amely azt fogalmazza meg, hogy a tanügyigazgatás, a szakoktatás-igazgatás, illetve a térségi tervezés és fejlesztés szakértői területen az előző, b) pontban előírtakon túl, milyen egyéb képzettséget, végzettséget várunk el. Ennek az volt a kiváltó oka, hogy az elmúlt időszakban a gyakorlatban a felhasználók, különösen az önkormányzatok jelezték, hogy például a tanügy-igazgatási területen feltétlenül szükséges számukra, hogy a pedagógiai szakvizsgán túl kifejezetten tanügy-igazgatási típusú ismeretekkel rendelkező szakértők kerüljenek fel a névjegyzékre, magyarul, aki a tanügy-igazgatási szakértői területet megjelöli, az garanciát jelentsen arra, hogy megfelelő tanügy-igazgatási ismeretekkel rendelkezik. Ilyen lehet például a tanügy-igazgatási szakon megszerzett pedagógiai szakvizsga - hiszen ilyen szakok már vannak -, vagy a közigazgatási szakvizsgát igazoló oklevél, amelyik szintén közigazgatási jártasságot jelent, vagy adott esetben a jogi, közgazdasági felsőfokú iskolai végzettséget, szakképzettséget tanúsító oklevél. Ezek közül, ha bármelyik a pedagógus szakvizsgán túl rendelkezésre áll, az megfelelő tanügy-igazgatási ismeretet, háttér tapasztalatot feltételez.

A (2) bekezdés ötödik pontja nem igazán szabatosan került megfogalmazásra, ezért ennek a megfogalmazását a következőképpen pontosítanám: A közoktatási névjegyzékbe való felvételi kérelmet külön-külön pályázattal kell benyújtani a különböző névjegyzékekre, illetve az adott névjegyzék több szakterületére. Ez a pont így szól

pontosan, mert nem egyértelműen pontos az a megfogalmazás, ami itt az előterjesztésben szerepel.

A 3. § (1) bekezdésében eddig nem volt korlátozva, nem volt meghatározva, hogy milyen időtartamra történik meg a bírálóbizottság felkérése. A hatéves időtartam ebbe a rendeletbe került be először, illetve a szakterületek körének az emelkedése miatt a korábbi hét tagot a tervezetben kilencre javasolja emelni a rendelettervezet.

Szintén változtatás, hogy eddig az szerepelt, hogy a szakértői névjegyzék közzététele szükség szerint, de legalább háromévenként az Oktatási Közlönyben kell, hogy megtörténjen. Nyilvánvalóan anyagi okai vannak, hogy a nyomtatott szakértői névjegyzék kiadására gyakrabban fedezet hiányában meglehetősen nehezen lehetne vállalkozni, ugyanakkor három év alatt elévülhet a szakértői névjegyzék, ezért a rendelet azt is tartalmazza - az OKÉV magára is vállalta ennek az ódiumát -, hogy a kiegészítéseket is magában foglaló egységes névjegyzéket minden bírálatot követő hónap utolsó napjáig az OKÉV és a minisztérium honlapján megjelentetjük. Tehát az OKÉV és a minisztérium honlapján mindig friss névjegyzék található, függetlenül attól, hogy adott esetben a nyomtatott formában az adott pályázó, aki ebben a hároméves periódusban adta be a pályázatát, még nem található meg.

A szakmai szakértői és szakmai vizsgálónői névjegyzékre vonatkozó szabályozásokat a kolléganőm majd említeni fogja.

Azt hiszem, hogy nyilván önmagukért is beszélnek, hogy ezek a szabályozások miért kerültek be. Szintén nagyon fontos része a szabályozásnak, hogy bizonyos összeférhetlenségi szabályok változtak, így például a 8. § (1) bekezdésében a bírálóbizottsággal kapcsolatos összeférhetlenségi szabályok között eddig a saját pályázat, illetve az őt érintő döntés meghozatala szerepelt. Ezt kibővítené a rendelet tervezett módon a közeli hozzátartozó pályázatának elbírálásával, a munkáltató, a munkáltatói jogkör gyakorlója által benyújtott pályázat elbírálásával, illetve annak a személynek a pályázata elbírálásával, akivel egyéb munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll. Nyilvánvalóan ezekben az esetekben a bírálóbizottság adott tagja nem vehet részt a szavazásban. Azoknak az egyébként minden szempontból szigorú összeférhetlenségi szabályoknak próbál megfelelni többek között itt, de más helyen is a rendelettervezet, amelyek az elmúlt időszakban általában indokoltá váltak.

A 9. § (2) bekezdése - amely szintén novum - azt fogalmazza meg, hogy aki szerepel a névjegyzékben, az ottani névjegyzékben való szereplésének érvényességi időtartama alatt is kérheti a nyilvántartásban szereplő adatok kiegészítését az új szakterületeknek, szakmacsoportoknak, szakképesítéseknek megfelelően. Az új, hogy a kiegészítésre vonatkozó kérelemre a nyilvántartásba vételre vonatkozó szabályokat, rendelkezéseket kell alkalmazni.

Apró módosítás van az (5) bekezdésben, hogy a nyilvántartás öt évvel történő meghosszabbításra szövből egy betű kimaradt, helyesen úgy hangzik, hogy a nyilvántartás öt évvel történő meghosszabbítására. Ez tehát egy kisebb módosítás.

Szintén kérelem és több helyről érkezett kérés volt, hogy ne évente kétszer, hanem legalább háromszor történjen a kérelmek elbírálása - amely a 9. § (6) bekezdésében szerepel -, ezért az új időpontok megjelölésével a kérelmek évente három alkalommal történő elbírálására tesz javaslatot a rendelettervezet.

Kisebbségi módosítást jelent az, hogy a 10. § (2) bekezdésében korábban olyan különbségtétel volt, hogy tíz százalék volt az országos vizsgáztatási névjegyzék szakmai vizsgálónői névjegyzéke, és 25 százalék a szakértői névjegyzék az országos szakmai szakértői névjegyzéke. Ezt a 25-öt 20-ra csökkenti a rendelettervezet, hiszen az alatt az időszak alatt olyan mértékben nőtt a minimálbér, hogy nominálértékében így is lényegesen magasabbak ezek a bírálati díjak, ezért a két és félszeres különbségtételt a kétszeresére kívántuk csökkenteni.

A 12. paragrafusban két változat található, egy A és egy B-változat. Az A-változat szigorúbb a (2) és (3) bekezdésével, amely nóvumként jelentkezik, a (4), (5) és (6) bekezdés pedig kis pontosítással a B-változatnak felel meg.

Ez gyakorlatilag arról szól, hogy abban az esetben, hogyha a szakértő - itt az OKB változtatást javasolt, a két naptári év helyett három naptári évet, ennek megfelelően a (3) bekezdésben a meghatározás majd öt naptári évre módosulna - egymást követő három évben nem vesz részt legalább az egyik szakterületével közvetlenül összefüggő, a miniszter által az adott szakterülethez kiadott, akkreditált továbbképzésen, akkor adott esetben ez ilyen továbbképzésről való távolmaradás okot jelenthet arra, hogy a tevékenysége felfüggeszthetővé váljon. Az elmúlt időszakban tapasztalható volt, hogy a szakértők tevékenységében - többek között a tanügy-igazgatásban és másutt - elavult ismeretekkel rendelkeznek a szakértő kollégák, akik nem feltétlenül vették kötelezőnek magukra nézve, hogy folyamatosan képezzék magukat a szakterületekre vonatkozóan. Egy ilyen jellegű kényszert próbáltunk beépíteni a rendeletbe.

A 13. § (1) bekezdésében egy bővítés található. Ez lényeges változást jelent, bár a gyakorlat szerint általában a megrendelők eleve figyelembe vették, de sajnos nem minden esetben: szakértői tevékenységét kizárólag a jogosult szakterületen, az igazolványban megjelölt szakterületen, szakmacsoportban, szakképesítésben lehet hasznosítani. Előfordult, hogy olyan problémák megoldására kértek fel más szakterületre felkészített szakértőket, akik az adott probléma megoldásában nem tudtak megfelelő, szakmailag megalapozott véleményt formálni. Ez a bővítés ezt a fajta elvárást fogalmazza meg, direkt módon.

Szintén bővült az összeférhetetlenség a szakértői tevékenység vonatkozásában. A b) és az f) pont szerint az érintett közoktatást, illetve szakképzést folytató intézmény számára a pedagógiai szakmai szolgáltatásról szóló paragrafus meghatározott pontja szerinti pedagógiai szakmai szolgáltatást nyújtó intézmény alkalmazottja ne lehessen szakértő is egyben. A szaktanácsadást, a pedagógusképzési, -továbbképzési, illetve az igazgatási pedagógiai szolgáltatásokat jelölik ezek a pontok. Előfordult például a gyakorlatban - ezt zárja ki -, hogy valamely szakértő egy pedagógiai szakmai szolgáltató intézményben szaktanácsadóként szaktanácsadást végzett az adott intézményben, majd ugyanabban az intézményben az általa szaktanácsadott feladatkörben szakértői tevékenységet végzett. A kellő objektivitást ez nem feltétlenül tudja biztosítani.

Hasonlóképpen előfordult, hogy az érintett közoktatási intézmény fenntartójának alkalmazottját sem zártuk ki, adott esetben például szakértői tevékenységet végzett egy olyan fenntartó alkalmazottja, amely fenntartó adott esetben pont a fenntartási típusú tevékenységet végezte annak az intézménynek a vonatkozásában.

Nagyon röviden még néhány nóvum:

Ilyen a 16. § (2) bekezdése, ahol a tanügy-igazgatási, szakoktatás-igazgatási és térségi tervezés-fejlesztés szakértői területen a pedagógus szakvizsgával egyenértékűként szeretnék megfogalmazni és elismerni a közigazgatásban az adott szakterületen dolgozónak a tízéves gyakorlatát. Pontosan azt jelenti, hogy például egy jogász vagy közgazdász végzettségű, megyei vagy megyei jogú város szakoktatási, illetve tanügy-igazgatási területén dolgozó kolléga, akinek nem volt, nem lehetett pedagógus szakvizsgája, de tíz éve jogászként, közgazdászként például az intézményfinanszírozásban komoly tapasztalatokra tett szert, a pedagógus szakvizsga hiányában meglehetősen körülményesen jutott föl a szakértői névjegyzékre. Ugyanakkor ezek a szakemberek a tanügyigazgatásban rendkívül nagy jártasságra tettek szert, és kiváló tanügy-igazgatási szakértőként lehetnének alkalmazva. Az esetek döntő többségében egyébként az ő tanácsukat kérték ki a szakértői névjegyzéken lévő szakértők, csak az ő nevük nem jelent meg szakértőként a konkrét feladat ellátásakor.

Ugyanennek a paragrafusnak az (5) bekezdésében egy rövid kiegészítés szerint 2005. január 1-jétől az országos szakértői névjegyzékre csak az vehető fel - itt kimaradt két

szó -, vagy annak nyilvántartása hosszabbítható meg - hiszen így értelmes a mondat -, aki a szakértői munkavégzéshez szükséges ismereteket... stb. Tehát itt két szóval szeretnénk kiegészíteni.

Még egy dologra szeretném felhívni a figyelmet: a 17. § (4) bekezdésében szerepel, hogy a rendelet hatályba lépését megelőzően kiadott szakmai szakértői engedélyek érvényesek, és a nyilvántartás meghosszabbításakor kell az e rendeletben foglaltakat alkalmazni. Ez nyilvánvalóan a jogfolytonosságot és a jobbiztonságot szolgálja, bár nagyon sok olyan igény elhangzott, hogy ha lehet, már holnaptól olyan szakértők legyenek, akiknek a szakértői névjegyzékben való szerepeltetése megfelelő garanciát nyújt az adott szakértelem szempontjából. Nyilvánvaló, hogy a meglévő szakértői engedélyek ilyen jellegű átalakítását a jobbiztonság nem tette volna lehetővé.

Igyekeztem nagyon röviden összefoglalni a leglényegesebb változásokat, amelyek egy része természetesen - a már említett okok miatt - strukturális változás, hiszen a szakmai szakértői, szakmai vizsgáztatási névjegyzékekre is kiterjed a rendelet, a korábbi 42. rendelettel ellentétben. Több helyen, bizonyos területek feltételeinek a szigorításában, a szakterületek bővítésében, az összeférhetetlenségben és sok minden másban olyan igények merültek fel, amelyeket mindenképpen célszerű rendeleti úton szabályozni. Ezt próbálja meg ez a rendelet. Elég komoly viták zajlottak korábban szakmai szakértői szinten. Az esetek döntő többségében konszenzusos megfogalmazások kerültek be a rendeletervezetbe - néhány esetben kompromisszumos megoldások, de az esetek döntő többségében az érintetteknek sikerült kialakítani azokat a közös megoldásokat, amelyeket elküldtünk. Külön elnézést kérek, hogy néhány területen apróbb javításokat kellett most tennem az előterjesztésben, és szintén elnézést kérek azért, hogy az ominózus tantervi szakértői tevékenység a legnagyobb odafigyelésünk ellenére kimaradt önálló szakterületként, pedig evidenciaként szeretnénk kezelni.

Köszönöm szépen a figyelmet, és gondolom, lesznek kérdések.

ELNÖK: Minden bizonnyal. A szakképzéssel kapcsolatosan jelezted, hogy a kolléganőnek van mondanivalója. Ha tényleg komolyan gondoljátok, hogy legyenek kérdések, meg válaszok is, akkor arra szeretném kérni a kolléganőt, hogy a felvezető kommentárt vegyük rövidebbre, mert el fogunk fogyni. Adjunk időt a beszélgetésre. Őné a szó.

MAURER ERIKA: Igazából nem szeretnék komoly felvezető szöveget mondani. Gyakorlatilag amivel a rendelet a szakképzés tekintetében kiegészült, az a szakképzési törvény 2003. évi módosításával való összhangba hozatala a 42. rendeletnek. Új rendeletként kerül kiadásra, mert abba elég nehezen sikerült volna belestrukturálni a szakképzési területet érintő módosító javaslatokat.

Amit szeretnék kiemelni, hogy hogyan kell összeállítani a két névjegyzéket. A szakértői névjegyzéket szakmacsoportonként tartjuk szükségesnek összeállítani, míg a vizsgaelnöki névjegyzéket szakmacsoportonként és szakképesítésenként. A többi rendelkezés a szakképzési területre vonatkozó szakértőknek, illetve vizsgaelnököknek a közoktatási szakértői, illetve vizsgáztatási névjegyzékkel párhuzamos szabályozásokat tartalmaz. Technikai okok miatt, közérthetőség miatt lett külön főcím alá szedve, egy-két apróbb eltérést figyelembe véve a szakképzési területről.

A szakképzési terület enyhébb szabályozásokat tartalmazott eredeti koncepciójában is, mint amit hallhattunk a tanügy-igazgatási szakértők és a továbbképzések szigorításának vonatkozásában. Nálunk a továbbképzést úgy képzeltük el, hogy amennyiben a szakképesítésért felelős miniszter ezt megszervezi, abban az esetben szükséges, ő dönthet ebben, neki van kompetenciája. Mi azért gondoltuk így, mert a szakképzési terület módosítási javaslatai valamennyi szakképesítésért felelős miniszterre vonatkozni fognak. Még államigazgatási egyeztetés előtt állunk, így komolyabb változásokra is lehet

számítani, amennyiben túl szigorúnak vagy túl lazának tartanak ezt a szakképesítésért felelős miniszterek.

Ennyit szerettem volna hozzáfűzni.

ELNÖK: Hálásan köszönöm. Hozzászólásokat kérek. A sorrend: Liskó Ilona, Dobos Krisztina, Farkas Pista.

LISKÓ ILONA: Két kérdést vagy problémát szeretnék fölvetni. Az egyik az (1) bekezdésben a szakterületek meghatározásának a kérdése. Egy olyan veszélyt látok itt ebben a pillanatban, ami a szakképzésben az OKJ-nál fordul elő: olyan erős - ami teljesen normális - a különböző, az oktatáshoz kapcsolódó ágazatok és szakmák önértékelése és önérvényesítése, hogy mindenki azt hiszi, neki egy önálló szakterülete van, aminek önálló szakértő kell. Az OKJ-nál is az van, hogy egyszerűen valamikor az évek során 900-ra - Gyuri sokkal jobban tudja, mint én, hogy mennyire - emelkedett a szakmák száma, és egyszerűen nem lehet lejjebb vinni. Azok a különböző bizottságok, amelyeket erre létrehozunk, évtizedek óta vért izzadnak, és nem tudnak lejjebb menni, mert mindenki azt mondja, hogy az ő szakmája egyszerűen szent és sérthetetlen és nélkülözhetetlen.

Arra szeretném esetleg felhívni a figyelmet, hogy most itt mindjárt az elején ezt nagyon szigorúan kezelnék, és például a pályaaorientáció, a szakmai előkészítő ismeretek oktatása, és nem tudom, hogy micsoda - amiről egyébként most csináltam egy kutatást - nem is létezik, mert tulajdonképpen nem is történik abban a két évfolyamban semmi. Ez például itt egy önálló szakértői kategóriaként jelenik meg. Vagy például van egyszer a kistérségi pályázati kiírás, tervezés és fejlesztés, aztán meg külön az uniós pályázati kiírás, mintha aki egy kistérségi pályázatot meg tud írni, az egy unióst nem tudna megírni, szóval ez külön szakértőt igényel. Máris látom rajta, hogy a dolog arrafelé fog elmenni, amerre az OKJ elment, és nem lesz visszaút. Kérdezem, hogy nem kellene-e ezt szigorúan nézni, és azt mondani, hogy ebbe mondjuk a kistérségi tervezés ugyanúgy belefér, mint a nagytárségi tervezés - tehát mind a kettőnek lesz valaki a szakértője. Ezt megfontolásra ajánlanám.

A másik, ami nekem problémát okoz, az a dolgok elbírálásának a kérdése. Itt a szakirányok elbírálásának a kérdése, meg a felkerülés kérdése is az OKÉV főigazgatójához van utalva. Én nem vagyok abban biztos, hogy ezt a dolgot, ami kifejezetten egy szakmai testületekre vonatkozó döntés, ami azért egy nagyon is közérdekű... Nagyon fontos, hogy mennyire van legitimálva egy ilyen döntés, mert nagyon sok körülötte a fellebbezési lehetőség vagy az elégedetlenség. Nem vagyok abban biztos, hogy ezt egy egyszemélyi döntésre javasolnám.

Itt van egy javaslat a bizottságra, amelyik egy nagyon akkurátusan megszervezett bizottságnak látszik, tehát benne van a miniszter, benne van az OKNT, és benne van a Közoktatás-politikai Tanács is, tehát mindenki benne van. Miért nem bízunk a döntést a bizottságra? Szerintem sokkal elfogadhatóbb és legitimálhatóbb döntés az, amit egy bizottság hoz, mint amit egy akármilyen kiváló szakember egy személyben. Nem jó mechanizmusok, amikor ilyesmikről egyszemélyi döntés születik. Én ezt is megfontolásra ajánlanám.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Köszönöm szépen. Én alapvetően jónak tartom a rendeletervezetet. Három egészen apró kérdésem lenne.

Egyetértek Icával abban, hogy ne nagyon boncolgassuk, de ha már boncolták, és az alternatív pedagógia létezik, akkor miért nem létezik az egyházi, mert az is egy sajátos nevelés. Tehát ha létezik, akkor javaslom, hogy az egyház külön kerüljön be, mint speciális nevelési tevékenységgel foglalkozó intézmény, és azt a szokásjogot legitimáljuk, hogy

mondjuk egyházi intézmény kérhessen fel egyházi szakértőt is, de nyilván vannak olyan területek, amikor nem olyat kér fel.

A második dolog a tervezés és fejlesztés kérdése. Többször elmondtam már, hogy nemcsak a mániám az alapvizsga, amit nagy kíváncsisággal várok, amikor majd meglesz, hanem az oktatástervezés és -fejlesztés a kistérség vagy nagytérség, vagy a közoktatás számos területén. Ezt én nagyon jónak tartom, csak rögtön van egy félelmem, hogy ki lesz a szakértője, mert nem biztos, hogy jogi végzettséggel rendelkezik az, aki igazán jó, de abban biztos vagyok, hogy az is kell hozzá. Csak jelzésként szeretném mondani.

Ugyanakkor az a problémám, hogy van egy olyan dolog a 10. oldalon, hogy törölni kell, aki három éven belül nem vesz részt továbbképzésen. Egyetértek azzal, hogy a szakértő valóban tényleg szakértő legyen. Erre is készült elképzelésünk, azonban az egy kicsit furcsa lenne, hogy egy művészeti ágak továbbképzése, ami alapvetően pedagógusoknak szól, művészeti pedagógiával foglalkozzon. Azzal, hogy beíratjuk azt a szakértőt, kötelezővé tesszük neki, aki lehet, hogy egyben előadó is, és egy alapszintű kurzusra íratjuk be. Tehát ne csak az legyen, hogy 30 órát leüljön, és a popsiját letegye, hanem egy minőségi tanfolyamra kelljen mennie. El tudom képzelni, hogy az adott időszakban a miniszter a zöld kötetben, vagy a „salátában” nem tud minőségi programot biztosítani azon a területen, de akkor nem biztos, hogy a szakértőt kellene kizárni. Tehát nem lehetne-e valahogy differenciáltabban megfogalmazni, hogy igenis a szakértőnek továbbképzésre kell mennie, de hogy milyen továbbképzésre, az nem mindegy.

Ezt az anyagot összességében jónak és támogatandónak tartom.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Farkas István!

FARKAS ISTVÁN: Engedjétek meg, így az OKNT nyilvánossága előtt erről még nem beszéltem, de négy évvel ezelőtt delegáltak ebbe a bizottságba, amiről itt szó van, és azóta annak én vagyok az elnöke. Ha megengeditek, egy kicsit hosszabban szólnék erről.

Örülök ennek az alapanyagnak. 2001-ben Hoffmann Rózsával és Pocsai Csabával hármasban írtunk egy anyagot - nyilván nagy gyakorlati rutin alapján -, és ebbe belekerült annak nagyjából a 60-70 százaléka - nem azért, mert mi írtuk, hanem valóban a szakmai szempontok ebben érvényesülnek.

Én Ilonával szemben fontosnak tartom azt a három fázist, hogy a veszprémi iroda egy hallatlanul gondos előmunkálat után a bizottság elé bocsátja a dolgot, utána pedig az OKÉV főigazgatója szentesíti. Tehát gondolom, hogy ez a gyakorlat az idő során jónak bizonyult.

Most egészen konkrétan a szöveghez szólnék. Amit Krisztina is mondott, azon sokat járatam a fejem, és mint az OM-ben ennek a képviselője, itt a szakterületekhez szövegszerűen is azt mondanám, hogy egyházi fenntartású nevelési-oktatási intézmények. Tehát nem a vallást tenném, ez nyilván egy sokrétű dolog, de valóban olyan széles réteg, annyi sajátos terület van, hogy ha valaki ilyen területen keres szakértőt, vagy erre pályázik, akkor legyen rá lehetősége.

A második megjegyzésem konkrétan az ötödik oldalon a 2. § (2) bekezdésére vonatkozik, hogy a kérelem jelölje meg a szakterületet - ide beírnám zárójelbe, hogy esetleg a szakirányt. Tehát a szakirány jelölésére én nem találtam itt sehohol sem szövegszerű dolgot. Lehet, hogy az úrlapon rajta van, de itt a törvényben nem találtam szakirányt.

A harmadik konkrét szövegszerű szempont, hogy ugyanez fut tovább a nyolcadik oldalon a 9. § (4) bekezdés b) pontjában - szintén szakterület, szakirány. Tehát ez a gondolat fut ott is tovább.

A negyedik gondolatom a kilencedik oldalon a 10. § (3) bekezdésével kapcsolatos. Eddig az, hogy minden egyes szakterületért fizetni kellett, moderálta a pályázókat, hogy ne 10-20-30 szakterületre jelentkezzenek. Most hál' istennek a szakmai kritérium már korlátozza, hogy ki hányra jelentkezhet, és ha valakinek valóban tényleg több területen van

jártassága, akkor túl magas összeg fut össze egy három-négy szakterületre jelentkezés esetén. Tehát át kellene gondolni, hogy ha több területre jelentkezik, akkor kedvezményt kellene adni a második vagy a harmadik szakterületre. Ezt azért vetem fel, mert eddig nem volt más korlátunk, csak a fizetés - mert esetleg mindenki mindenhez értett -, de most már van szakmai garancia, hogy a terület hiteles legyen.

Sokat gondolkodtam az A és B variánsban. Én a B mellé tenném le a voksomat - ez nyilván egy szempont. Van viszont egy fölvetésem. Megértem, hogy legyen intakt a szakértő, viszont egy általános joggyakorlattal, hogy ha valaki ellen panaszt nyújtanak be, mindaddig vétkesnek kell minősíteni, amíg a panasz nem igazolódik. Ez a jogi vagy morális fölvetésem. Megértem az intaktság meg a tekintély szükségességét, de ezt el kellett mondanom.

Végül a 12. oldalon a 13. § (3) bekezdésénél szó van arról, hogy vezessen nyilvántartást a szakértő. Én nagyon komolyan gondolom azt, hogy minden év január 15-éig a megelőző naptári évről a nyilvántartását küldje el a területi OKÉV-irodának. Az irodák sokkal jobban tudnak gazdálkodni a szakértői állománnyal. Ez egy fölvetés.

Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna mondani.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Három dolgot mondanék. A napló problémáját meg kellene vizsgálni jogászokkal, hogy a szakértő személyiségéhez fűződő jogokat hol sérti. Ez óhatatlanul azzal jár, hogy az OKÉV nemcsak a munkámat ismeri, hanem a pénztárcámat is. E pillanattól kezdve ez bonyolult helyzet. Nem ilyen egyszerű megoldani. *(Közbeszólásra:)* De nem kaphat mást, hiszen hatósági ára van a szakértői munkának, tehát követhető a dolog. Részletkérdés, de ezt ezért kezelném óvatosan.

Melyik OKÉV? Ahol lakom, vagy ahol szakértettem. *(Pósfai Péter: Egy OKÉV van. - Közbeszólás. Szabad ár van.)* Csak a problémáit sorolnám ennek, hogy a naplómásolat benyújtási kötelezettsége mennyi problémát vethet fel. Én úgy gondolom, elég ez ügyben az APEH.

A másik problémám ugyanezzel a továbbképzési időigazolással van, ami ahhoz szükséges, hogy folytathassa a szakértő a munkáját. Ennek mindenképpen tartalmaznia kellene a rendeletnek valamilyen alternatív megoldását is. Ha a tudományos fokozatot életműre lehet adni bizonyos személyeknek, akkor a szakértői munka folytathatóságára is valaki felülbíráhatja a szakértő kompetenciáit, hogy egy nála felkészületlenebb tanfolyamvezető harminc óráját végigfenekelte-e vagy sem. Erre valamilyen alternatív utat és megoldást kell rendelni.

Gondolom, hogy ez összefüggésben van a fellebbezési lehetőséggel. Ilona is szóvá tette, hogy ez egy egyszemélyi döntés ebben a pillanatban, és ha nincsen jogorvoslat, akkor egy kicsit megint csak pikáns lehet etikailag a dolog.

De nem ez a lényeg. Ha bővül a lista, már ebben a tendenciában lobbizunk, akkor én két gyenge érdekvédelemesítő képességű lobbizást bejelentem:

Akkor van általános művelődési központ, amely éppen a pedagógiai-művelődési programok jóváhagyása idején okozott konfliktust, mert a drága szakértő azt nézte, mi a csodának van ott óvoda is az ÁMK pedagógiai-művelődési programjában, mert ő úgy gondolta, hogy csak a pedagógiai program kell. Az ÁMK az egyik, amely a közoktatási törvényben kiemelt fejlesztési történet, megérdemli, ha az a logika - majd mondok egy másik paradigmát is -, akkor erre fejlődjék.

Ugyanígy, gondolom, a gyermek- és ifjúságvédelem megérdemli, hogy önálló szakértelemmel... *(Liskó Ilona: Fél óra alatt négyvel bővítenénk.)* És még mondok!

Az oktatási jog - hogy fog Bíró Endre szakértő lenni?

A diákönkormányzat, diákszabadidő és a gyerekközösség.

Vannak ezek olyan fontosak, mint az összes többi, úgyhogy ezért valóban valamilyen tipizálás lenne szerencsésebb. Bennem megindult egy olyan gondolkodás is - nincs végiggondolva, csak szeretném javasolni -, hogy a tipizálás ne lineáris, hanem inkább

mátrix jellegű legyen. Ha pályorientálni is lehet kezdő szakaszban, meg szakképzésben, szervezetet és minőségfejlesztést is lehet egyházi intézményben, ÁMK-ban, szakoktatásban és általános iskolában, talán mátrixba rendezhető, talán egyszerűsíti a leírást, hogy milyen szakágban és milyen intézménytípusra szerzi meg.

LISKÓ ILONA: Ha mátrixba rendezed, nem csökkenti az esetszámot.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: De áttekinthetővé teszi, gondolom én. Vegyünk egy tantervi szakértőt. Hogyha ő alternatív tantervet szakért, akkor ő tantervi szakértő, csak egy alternatív pedagógia alapján. Hogyha ő nem ért az adott alternatív pedagógiához, gondolom én, akkor nem vállalja a szakértést. Ha azt mondja, hogy vállalja, az más kérdés. Ugy érzem a bennem is inkoherens fölvetésekből, hogy itt kell valamilyen rendszerezést, valamilyen tipizálást keresni, hogy segítsük a dolgot.

Bár nem ez a rendelet okozza a problémát, de egy költői eufemizmus lassan felér azzal a diszkriminációval, amivel Ungvári Rudolf vasárnap egy más kisebbség problémáját feszegette. A „hátrányos helyzetű, közöttük különösen a roma” kifejezés stílusosan jelez valamilyen problémát. Szerintem a hátrányos helyzetű gyerek esetében fel se merül, hogy szegregált nevelésben részesüljön, mert ilyen problémát nem ismerünk. A „köztük különösen a roma”, ez bántó. Nem tudom most megoldani a problémát, de... *(Közbeszólások.)* Igen, de a hátrányos helyzetűnél nincs integráció, mert integrációs zsozsót a bőrszínnel kell igazolni... Úgyhogy ez a dolog ennél bonyolultabb, de ez a kifejezés nagyon bántja a politikailag korrekt kifejezés iránti igényemet.

ELNÖK: Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Négy pontban szeretnék hozzászólni - ezek közül egyet-kettőt már többen érintettetek.

Az első a háromévenkénti továbbképzés. Én ezt abszolút ellenzem. Itt arról van szó, hogy valaki valamilyen kritériumok alapján felkerült a listára. Ezt időnként meg kell neki hosszabbítani. Meg kell nézni, mit csinált, és ha nem alkalmas erre a dologra, akkor nem kell meghosszabbítani. Az egész szakértői tevékenységben valószínűleg a kereslet-kínálat irányába történik elmozdulás: nem az a szakértő, aki kiírja magára, hogy ő szakértő, hanem az a szakértő, akit felkérnek munkára. Valószínűleg azokat fogják felkérni munkára, akik alkalmasak arra a feladatra. Azt gondolom, az üzleti élet sokkal jobban fogja mozgatni, mint az, hogy én harminc órát meghallgassak valakinél, aki jó lenne, ha inkább nálam hallgatna harminc órát. Ez nagyon formális, és nem tudjuk jól szabályozni, ezért nem szabályoznám. A kereslet-kínálat dolog úgyis szabályozni fogja. Az a rendszer, ami úgy is működik, hogy be kell lépni, jelentkezni kell, regisztráltatni kell, meg kell hosszabbítani, de ha én nem csináltam semmit az elmúlt öt évben, akkor... Nem azon múlik, hogy harminc órán részt vettem, vagy nem. Ezt többen is mondtátok már, és én is azt gondolom, hogy ezt jól szabályozni nem nagyon lehet.

A bírálóbizottság hat évre... Ugye jól emlékezem, Laci? *(Szentirmai László: Igen.)* Azért kérdezem, mert például azok a testületek, amelyeknek delegálniuk kell oda embereket, például az OKNT - öt év. Ha egy mód van rá, ezeket jó lenne valahogy összehozni. Ha delegálunk két tagot abba a bizottságba, akkor az addig van delegálva, ameddig az OKNT működik, mert utána már nem tudunk mást delegálni, vagy ki kell öt venni. Tehát az a véleményem, hogy jó lenne, ha ezeket a dolgokat össze lehetne hozni. *(Dr. Dobos Krisztina: Folytonosság.)*

Én is amellettt vagyok, hogy ez úgy fog dagadni, mint a kása, hogy mindig-mindig más-más szakterületek fognak bejelentkezni, ezért talán azon kellene elgondolkodni, hogy átfogó NAT-szakterületeket kellene megtalálni, mert azt gondolom, hogy ha valakit a tanügyigazgatás területén egy egyházi fenntartású iskola, vagy egy alapítványi és

magániskola fog felkérni ilyen témában, akkor olyan embert fog felkérni, aki ebben járatos. Hülyeséget én magam is tudok mondani, jó dologhoz kell a szakértő. Azt gondolom, hogy ezt nem kellene ennyire túldimenzionálni, mert a listának tényleg nem lesz vége, most már hat-hétnél tartunk, és kezdek én is azzal, hogy mi az, ami még nincs benne. Tehát nincs értelme, hanem sokkal átfogóbbnak kellene lennie.

Liskó Ica az első hozzászólásában mondta, hogy kutatta a pályaorientációt, a szakmai alapozó című népbetegséget, hogy az mennyire nem működik. Persze, mert tönkretettük ezzel a szakképzést. Remélem, hogy ezzel az új törvényi szabályozással és az új lehetőségekkel ez valójában lesz, működni fog, és lesz 21 szakmacsoport, abban lesz szakmai előkészítés, és az egészet ne húzzuk már ki azzal, hogy mert eddig rosszul működött. Sajnos miattunk működött rosszul, mert rosszul lett szabályozva az egész. Most jól van, és ha lehet, hagyjuk meg ezeket. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kelemen Elemér!

DR. KELEMEN ELEMÉR: Az 1. § (1) bekezdésének e) pontjában - különös tekintettel az előbb tárgyalt napirendi pontunkra - nem kellene-e a NAT szellemét megidézni, és a műveltségterületeket expressis verbis ismertetni.

ELNÖK: Van-e még hozzászólás? *(Nincs jelentkező.)* Úgy gondolom, hogy itt nem kell határozatot hozni. Ennyi tellett az OKNT-től. Gondolom, hogy adtak fel leckét. A legbizonytalanabbnak az látszik, hogy itt mit csináljunk a szakterületekkel, mert elég heterogén volt a vélemények szórása is e tekintetben. Nincs könnyű dolgok, de végül is egyszer el kell jutni egy döntéshez. Köszönöm az OKNT tagjainak a napirendi ponthoz való hozzászólásait.

Az „Egyebek” című napirendi pont következik. *(A jelenlévők felé:)* Nagyon rövidek leszünk. Kérlek, ne menjetek el! Ugye ehhez a napirendi ponthoz kaptuk Zsuzsa ezt az akármit? Van egy kiegészítés.

KOSINSZKY ZSUZSA: Igen. Egyet kiküldtünk írásban, egyet pedig e-mailben.

ELNÖK: Segítsen rajtam Zsuzsa, mert nem találom a cédulát. Biztos elvette Szenes. *(Keresi a papírjai között.)* Nem, itt van. A 3-as számú melléklet kiment az anyaghoz, kérem, ezt vegyék a kezükbe. Itt arról van szó, hogy a tankönyvpiac rendjéről szóló rendelet 15. paragrafusa kimondja, hogy a közgyűlésen kiknek a képviselői rendelkeznek szavazati joggal, és kimondja, hogy ebben a felsorolásban szerepel az Országos Köznevelési Tanács is. Ha most szavazóképesek lennénk, akkor meg kellene választanunk azt a kollégát, akit delegálunk, de nem vagyunk szavazóképesek, úgyhogy az szmsz-ünk amúgy is sorra kerül a következő közgyűlésen... *(Dr. Dobos Krisztina: Milyen közgyűlés? Nem hallottam az elejét.)* Ez a TANOSZ.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Nem. A Tankönyvesek Kamarájának közgyűlése.

ELNÖK: Bocsánat, ez a Tankönyvesek Kamarájának közgyűlése. Azt javaslom, hogy ez kerüljön a következő ülésünk napirendjére.

A másik, hogy kaptunk egy megkeresést az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálattól. Szeretném bemutatni dr. Krémer András urat. Mi tájékoztató jelleggel szétküldtük ezt a dokumentumot, amely ennek a Szolgáltatnak a feladatát, kompetenciáit ajánlja figyelmünkbe. Krémer András úr lehetőséget kért arra, hogy itt személyesen is bemutatkozzék - amit most megkap.

DR. KRÉMER ANDRÁS: Köszönöm szépen. Ígérem, hogy nem fogok visszaélni ilyen késői időpontban a tisztelt Tanács tagjainak türelmével. Nagyon röviden tennék hozzá néhány dolgot ahhoz, ami ebből a kis ismertetőnek a szövegéből kiderül. Ezt az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálatot azzal a céllal hozta létre az oktatási miniszter a Professzorok Háza alapító okiratának módosításával, hogy az oktatásügy számára egy nagyon fontos eljárást tegyen hozzáférhetővé.

Azt, hogy az oktatásügy egész rendszere átalakulóban van, gondolom, hogy ebben a körben nem kell hosszan ecsetelni. Azt, hogy az ilyen nagy rendszerek átalakulása óhatatlanul vitákkal és egyeztetési kötelezettségekkel jár - ezt talán szintén nem kell részletezni. Azokban a vitákban, ahol döntően olyan felek vitái vannak, akik tartós együttműködésre vannak kényszerítve vagy kényszerülve, ott az elmúlt hatvan évben a világon az ilyen alternatív vitarendezési eljárások hihetetlen sikertörténetet futottak be, elsősorban az angolszász területről kiindulva, de azt kell mondani, hogy ma már az Európai Unió országaiban is. Tehát nagyon kézenfekvő volt, hogy ez a szolgáltatás rendelkezésre álljon.

Az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat elhelyezését - az intézményrendszeren belüli helyét - nagyon sok megfontolás előzte meg. Azt lehet mondani, hogy itt két nagyon fontos kritérium volt, hogy ez az intézmény, és benne a közvetítő pártatlan és független lehessen. Ez a legfontosabb kritérium minden ilyen harmadik fél részvételénél. Ez tulajdonképpen nagyon hasonló módon, hasonló logikával van biztosítva, mint az oktatási jogok biztosítása esetében, a különbség itt az, hogy míg az oktatási jogok biztosának van hatósági jogköre kivizsgálásra, ott kézenfekvő a köztisztviselői elhelyezés. A közvetítői eljárásban semmilyen hatósági jogkör nincs, tehát ez nem lehet köztisztviselői körbe tartozó, és nagyon helyén van, hogy ez egy háttérintézmény részeként működik.

Általánosságban azt mondanám, hogy a közvetítési eljárások nagyon jól illeszthetők a vitarendezés nagy társadalmi intézményei közé, nem sérti a bírósághoz fordulás jogát, és ezen belül az oktatási jogok biztosával is nagyon világosak azok a határok, amelyek az eseteket elkülönítik, elválasztják, e mellett kifejezetten fontos és szoros szakmai együttműködés is van az oktatási jogok biztosával.

Talán a legfontosabb különbségeket mondanám, hogy mennyire nincs átfedés az ügyek között. Az oktatási jogok biztosára akkor járhat el, hogyha a helyi jogorvoslati lehetőségeket a felek kimerítették. Nyilvánvaló, a közvetítésnek akkor van indokoltsága, amikor még nem tereltek jogorvoslati útra egy vitát. Neki muszáj elutasítania egy esetet, hogyha a jogsértés mértéke csekély, a közvetítésben viszont nem a jogsértés mértéke szabja meg, hogy egy ügy mennyire fontos, hanem az, hogy a felek számára mennyire fontos.

Végül azt mondanám, hogy a szolgálatnak mind e mellett kettős küldetése van. Az egyik küldetése az, hogy a konkrét, akut vitákban ezt a segítséget, ezt a szolgáltatást képes legyen nyújtani a feleknek - és itt a feleket nagyon tágra értelmezzük: az oktatásügy valamennyi szereplője, illetve még a partnerei is beleértendők. Van egy másodlagos küldetése is. A vitarendezési eljárások ügye nagyon alacsony szinten szerepel ma az oktatásügy különféle szintjein, a közoktatásban és a felsőoktatásban is, miközben az látható, hogy ezek a mai világban borzasztóan fontos készségek. Amikor szakképzés után emberek kikerülnek, és fogalmuk sincs arról, hogy a munkaügyi kapcsolatokban ők ezeket a viszonyokat, vitákat, tárgyalásokat hogyan kezeljék, azt kell mondani, hogy ahhoz hasonlóan fontos kérdések a mai világban, mint a számítástechnikai ismeretek. A maga módján ez a picike szolgálat nagyon szeretné, hogyha részévé válna az oktatásnak - természetesen ez nem lehet feladata, nem lehet felelőssége, de minden szándékunk az, hogy ezt az ügyet is segítsük, és ebben mindenki számára felajánljuk minden tapasztalatunkat ezen a téren.

Nagyon szépen köszönöm, hogy lehetőséget adtak nekem erre a rövid időre, és azt szeretném kérni, hogy az OKNT a továbbiakban is tüntesse ki figyelmével és támogatásával ezt a kis intézményt, és ezen intézmény pedig minden igyekezetével azon

szorgoskodik, hogy az ebben a szektorban kialakult viták kölcsönös megaláztatással záruló egyezményre vezethessenek, és ezekben az egyezményekben a vitázó felek szempontjai minél jobban érvényesülhessenek.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm a tájékoztatást.

Kérdezem, hogy van-e kérdés Krémer úrhoz? *(Nincs jelzés.)* Nincs.

Akkor azzal a megnyugtatással, hogy az ön szereplése és ennek az egyebek napirendben való feltüntetése a közleményben, amely a pedagógiai sajtóban publicitást fog kapni, bizonyos értelemben segítünk publikussá tenni ennek a szolgáltatásnak a létezését.

Most mindenkinek megköszönöm a jelenlétet, az aktív részvételt, és szeretném felhívni a figyelmetek arra, hogy egész napos üléssel zárunk júniusban - remélhetőleg az ebédszünetben egy jó ebédet is kapunk, ami meg fogja könnyíteni. Egyébként pedig elnézést kell kérnem, amiért - számomra is meglepő módon - a takarékoság hullámai olyan mértéket öltöttek, hogy még egy ropit sem lehetett elrágni. Ezt már-már abszurdnak tartom, és igyekszem majd fellépni annak érdekében, hogy valamilyen alapítványtól sikerüljön valami kis pénzt szerezni - ropira.

Viszontlátásra!

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 46 perc)

Tartalomjegyzék

A NAT implementációs terve.....	4
<i>Hozzászólások.....</i>	<i>6</i>
<i>Határozat megfogalmazása.....</i>	<i>28</i>
Előterjesztés az országos szakértői, az országos vizsgáztatási, az országos szakmai szakértői és az országos szakmai vizsgálónői névjegyzékről, valamint a szakértői tevékenységről szóló OM-rendeletéről.....	29
<i>Szentirmai László előterjesztése.....</i>	<i>29</i>
<i>Maurer Erika kiegészítése.....</i>	<i>34</i>
<i>Hozzászólások.....</i>	<i>35</i>
Egyebek.....	39